

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Siru Lamminpää

Yhteishyvä- ja *Samarbete*-lehtien otsikoiden käännösvertailua

Nykysuomen (modern finska) pro gradu -tutkielma

Vaasa 2012

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Aineisto	6
1.2 Tavoite	7
1.3 Menetelmä	7
2 KÄÄNTÄMISESTÄ JA OTSIKOISTA	9
2.1 Kääntämisen tavoite	9
2.2 Suomen ja ruotsin kielen rakenteellisia ominaisuuksia	10
2.3 Otsikoiden rakenteista	11
2.4 Tyyli ja funktio	16
3 KÄÄNNÖSTYYPIT	20
3.1 Suorat käänösmenetelmät	20
3.2 Vapaat käännökset eli joustokäännökset	21
4 YHTEISHYVÄ- JA SAMARBETE-LEHTIEN OTSIKOT	25
4.1 Suorat käännökset	26
4.2 Vapaat käännökset eli joustokäännökset	32
4.2.1 Erilaisia rakenteen muutoksia	33
4.2.2 Semanttisia muutoksia	42
5 YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	54
LÄHTEET	60
LIITTEET	
Liite 1. Otsikot luokiteltuina käänösratkaisun mukaan	64

Liite 2. Otsikoiden syntaktis-semanttinen luokittelu	69
--	----

TAULUKOT

Taulukko 1. Käännösmenetelmien jakauma aineistossani	25
Taulukko 2. Otsikkotyyppien jakauma aineistossani	26

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Siru Lamminpää
Pro gradu -tutkielma:	<i>Yhteishyvä</i> - ja <i>Samarbete</i> -lehtien otsikoiden käännösvertailua
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Modern finska
Valmistumisvuosi:	2012
Työn ohjaaja:	Jaana Puskala

TIIVISTELMÄ:

I denna avhandling undersöker jag rubrikerna i tidsskrifterna *Yhteishyvä* och *Samarbete*. Materialet består av sex nummer av den finska tidningen respektive sex nummer av den svenska. *Yhteishyvä*-numren innehåller 127 huvudrubriker som översatts i *Samarbete*, så materialet består alltså av 254 rubriker. Eftersom översättningar analyseras är detta en kvalitativ studie och en jämförelse mellan översättningarna och originalrubrikerna. Jag analyserar rubrikerna även syntaktisk-semantiskt och kategoriserar dem i bl.a. titelrubriker och nyhetsrubriker. Studien är kvantitativ i den mån att rubrikerna räknas och klassificeras enligt översättningsmetod och typ av rubrik.

Syftet med denna avhandling är att redogöra för strukturen hos rubriker överlag samt att beskriva likheter och olikheter mellan svenska och finska rubriker. Jag kommer att behandla både semantiska och strukturella egenskaper hos rubrikerna. Både översättningsvetenskap och teori inom utarbetning av tidningsrubriker står i fokus. Jag koncentrerar mig på hurdana översättningsmetoder översättaren använt sig av, dvs. direkta översättningar eller flexibla översättningsmetoder. De flexibla översättningsmetoderna indelas vidare i strukturella och semantiska skiljaktigheter.

Min hypotes för denna studie var att översättaren strävat efter att sätta rubriker som både semantiskt och strukturellt motsvarar den ursprungliga rubriken samtidigt som rubriken har en utformning som är lämplig för det svenska språket. Alla dessa kriterier kan dock inte alltid uppfyllas, så min hypotes var att översättaren oftare fokuserade på det semantiska budskapet i endera själva rubriken eller artikeln. Hypoteserna uppfylls, men de rubriker som inte uppfyller (ett enda av) ovan nämnda kriterier fungerar lika väl i sin omgivning som de övriga rubrikerna, vilket jag inte väntat mig.

AVAINSANAT: otsikot, leimaotsikot, kertovat otsikot, suorat käännökset, joustokäännökset

1 JOHDANTO

Suomalaiset ovat ahkeria lehdenlukijoita. Sekä sanomalehdet että aikakauslehdet kuuluvat suomalaisten arkeen, jonka esimerkiksi Helsingin Sanomien levikki osoittaa: se on pohjoismaiden suurin sanomalehti (HS 2011). Aikakauslehdet ovat myös suosittuja, levikiltään aikakauslehtien kärkipäässä on asiakasomistajalehti *Yhteishyvä* (Levikintarkastus Oy 2011: 10). Kyseisen lehden saaminen perustuu rekisteröityyn asiakkuuteen Suomen Osuuskauppojen Keskuskuntaan eli SOK:hon (Yhteishyvä 2010b: 98). Lehti kuuluu Suomen vanhimpiin, kuten myös ruotsinkielinen sisarlehti *Samarbete*; molemmat lehdet perustettiin yli sata vuotta sitten (Samarbete 2010b: 46).

Viestintäkanavana asiakaslehdet ovat korvaamattomia, suurimmilla asiakaslehdillä on miljoona lukijaa. Asiakaslehtien vahvuusiksi luetaan mm. kohderyhmän tehokas tavoittaminen, lehti katsotaan hyväksi vastapainoksi sähköisille kanaville ja se tarjoaa miellyttävän lukukokemuksen. Lehden veloituksettomuus on ensiarvoisen tärkeää ja asiakaslehtien tehtävä on asiakassuhteen rakentaminen ja ne toimivat myyntityön tukena. (Aikakausmedia 2010.) Täten markkinointi on oletettavasti läsnä myös artikkeleiden laadinnassa.

Tutkimukseni kohteena on otsikointi. Otsikointiin liittyy sekä semanttisia että rakenteellisia näkökulmia, jotka tekevät aiheesta monivivahteisen ja mielestäni kiinnostavan. Otsikot tuntuvat usein hyvin iskeviltä ja ehkä jopa idiomaattisilta, ja niiden tarkoitus on ikään kuin houkutella lukijaa lukemaan artikkeli loppuun asti. Otsikoilla on myös rajoituksia kuten esimerkiksi pituus. Otsikon iskeyvyys kärsii jos se on liian pitkä. Toisin sanoin, monet sekä rakenteelliset että semanttiset seikat vaikuttavat siihen, että otsikon funktio toteutuu (ks. 2.3). Päästäkseni käsiksi näihin ominaisuuksiin vertailen suomenkielisiä otsikoita ruotsinkielisiin, eli tutkimukseni on pääasiallisesti käännösvertailu.

1.1 Aineisto

Aineistoni koostuu *Yhteishyvä*- ja *Samarbete*-lehdistä vuoden 2010 alusta. Olen jo käänösseminaari-työssäni, jossa teoreettinen viitekehysesni oli sama kuin tässä tutkielmassa, tutkinut *Yhteishyvä*- ja *Samarbete*-lehteä helmikuulta 2010. Nyt laajennan aineistoani ja käsittelen puolen vuoden lehdet, eli kuusi numeroa kustakin lehdestä. Olen opiskelun ohella työskennellyt S-ryhmässä ja liittynyt asiakasomistajaksi, jolloin kyseiset lehdetkin ovat tulleet minulle tutuksi. Lehdet ilmestyvät kerran kuussa ja käsittelevät erilaisia aiheita kuluttajan näkökulmasta. Lehdissä esiintyy ruokaohjeita, niissä mainostetaan paljon uusia tuotteita, kerrotaan esim. vakuutuksista, erilaisista harrastuksista, kirjoista, elokuvista jne. Mielestäni lehti sopii kaikenlaisille lukijoille ja on täten sopiva tutkimuksen kohde, ja kuten jo mainitsin, sillä onkin laaja lukijakunta.

Suomenkieliset asiakasomistajalehdet ovat laajempia kuin ruotsinkieliset. Esimerkiksi aineistoni *Samarbete* helmikuulta on 47-sivuinen, kun taas *Yhteishyvä*-numero samalta ajalta on 99 sivua pitkä. *Yhteishyvässä* esiintyy enemmän mainoksia, artikkeleita ja tuote-esittelyjä. Näistä ainoastaan osa käännetään *Samarbete*-lehteä varten. Lehden toimitus valitsee nämä artikkelit. Toimitus vastaa myös editoinnista ja mahdollisesta artikkelien lyhentämisestä. Käännöstoimisto Done Information kääntää yllämainittujen vaiheiden jälkeen *Samarbete*-lehdessä julkaistavat tekstit. (Ahlberg 2011.)

Vertailen *Samarbete*-lehden otsikoita suomenkielisiin *Yhteishyvä*-lehden otsikoihin. En syvenny väliotsikoihin tai mainosten, tilastojen, ruokaohjeiden tai tuote-esittelyjen otsikoihin, pysyviin otsikoihin eli vinjetteihiin vaan ainoastaan pääotsikoihin. Näitä otsikoita seuraa suhteellisen pitkä artikkeli ja täten näillä on mielestäni tärkeämpi tehtävä kuin muilla edellä mainituilla. Käsittelen kaikkia niitä otsikoita, jotka eivät kuulu yllä mainittuihin ryhmiin. Näitä otsikkopareja on yhteensä 127. Jätän myös Kjell Westön kolumnien otsikot analysoimatta, sillä hän kirjoittaa itse sekä suomen- että ruotsinkieliset artikkelinsa ja vastaavasti otsikkonsakin (Ahlberg 2011).

1.2 Tavoite

Tavoitteenani on tutkia otsikoiden rakennetta ja selvittää, ovatko suomenkieliset otsikorakenteet erilaisia kuin ruotsinkieliset. Tutkielmani on kuitenkin käännösvertailu ja päätavoitteenani on analysoida, millä tavoin otsikot on käännetty ja mitä mahdollisia strategioita on käytetty. Näin ollen jaottelen aineistoni suoriin käännöksiin ja vapaisiin eli joustokäännöksiin. Tavoitteenani on myös selvittää onko kohdekieliset otsikot muodostettu sekä kohdekielelle ominaisella tavalla että ”otsikkomaisuutta” (ks. 2.3) silmällä pitäen. Tutkin siis onko kääntäjä sekä onnistunut olemaan lähtökielelle uskollinen että luomaan onnistuneen kohdekielisen otsikon.

Otsikot muistuttavat rakenteeltaan toisiaan ja aion selvittää, minkälaisia nämä rakennepiirteet ovat. Aineistossani jotkut suomen- sekä ruotsinkieliset otsikot ovat erilaisia, joko merkitykseltään tai rakenteeltaan ja esitän oman näkemykseni näiden eroavaisuuksien syistä. Hypoteesini on, että otsikot on käännetty kohdekielelle eli ruotsille ominaisella tavalla. Otsikot ovat mielestäni myös usein eräänlaisia erittäin niukkoja yhteenve-toja koko artikkelista tai jostakin artikkelin osasta. Oletan, että kääntäjä useammin on noudattanut otsikon ja/tai artikkelin semanttista viestiä kuin alkuperäisotsikon rakennetta. Taustaoletuksena on kuitenkin, että kääntäjä on pyrkinyt molempien kriteerien toteuttamiseen.

1.3 Menetelmä

Analysointini pohjautuu pitkälti kääntämiseen liittyviin teorioihin. Tutkin kuitenkin käännettyjä otsikkoja ja tämän johdosta, on myös tarkoituksenmukaista avata otsikkojen rakennetta eri tutkijoiden teorioiden pohjalta. Olen suhteellisen kaksikielinen, joten on mielenkiintoista selvittää, herättävätkö käännetty otsikot minussa samankaltaisia mielikuvia tulevasta artikkelista kuin alkuperäiset vai eivät. Esittelen esimerkkejä suorista käännöksistä ja vapaista eli joustokäännöksistä, sekä erilaisista rakenteen että semanttisista muutoksista. Luokittelen kuitenkin kaikki otsikot syntaktis-semanttisesti (ks. 2.3).

Menetelmäni on deskriptiivinen, sillä kuvailen kääntäjän käännösstrategioita sekä alkuperäisotsikon laatijan menetelmiä. Näin ollen se on myös kvalitatiivinen ja soveltan tutkimuksessani käännösteoriaa sekä sanomalehtiotsikoita koskevaa tutkimusta. Tutkimukseni on kvantitatiivinen siinä määrin, että luokittelen otsikot syntaktis-semanttisen teorian sekä käännösstrategioiden mukaisesti. Mainittakoon, että aineistoni on poimittu aikakauslehdistä eikä sanomalehdistä mutta kommentoin tätä päätelmissäni. Rune Ingon käännöstieteeseen liittyvät teoriat ovat keskeisessä roolissa.

Otsikoita tarkastelleiden tutkijoiden välillä on jonkin verran eroavaisuuksia, mitä tulee otsikoiden luokitteluun. Ruotsalainen Lars Conon on vuonna 1979 tehnyt oman luokituksensa ja Antero Okkonen vuonna 1986. Ralf Vahtera on osittain pohjannut väitöskirjansa (2009) Cononin ja Okkosen teorioihin, mutta oman luokitukseni perustan nimenomaan Vahteran luokitukseen, sillä katson, että hänen esityksensä on ajankohtaisin ja kattavin esimerkkeineen ja määrittelyineen. Kuvaan kuitenkin lyhyesti myös Cononin ja Okkosen esityksiä.

2 KÄÄNTÄMISESTÄ JA OTSIKOISTA

Kääntämisen mahdollisuudesta ja mahdottomuudesta on monia eri mielipiteitä. Nämä riippuvat varmasti sekä tutkijasta että käännökseen laadusta. Erinäiset teoriat kuitenkin antavat viitettä siitä, minkälainen käänнос mielletään hyväksi, sekä minkälaiset käänносstrategiat auttavat kääntäjää pääsemään hyvään lopputulokseen. Seuraavassa käyn läpi kääntämisen strategioita yleisellä tasolla ja pohdin otsikkorakenteiden luonnetta.

2.1 Kääntämisen tavoite

Nykyään on vaikea ymmärtää, että ennen muinoin käännökseen oli vaikutettava juuri käännöksestä. Tuskin kukaan enää tähän teoriaan yhtyy, käännökseen on oltava yhtä sujuvaa kieltä kuin alkuperäistekstikin on. Eri kielten rakenteelliset erot tekevät kääntämisestä haastavaa, kuten myös esimerkiksi kulttuurien väliset erot. Kääntäjän on hallittava monta eri osa-aluetta ja näiden avulla osattava tuottaa laadukas käänнос. Tämän takia konekääntäminen (ei vielä ainakaan) ole eliminoinut kääntäjien kysyntää. (Ingo 1990: 199.)

Kääntämiseen, tai pikemminkin käänнöstieteeseen, on vaikuttanut monet erilaiset tutkimussuuntaukset. Näitä tieteenaloja ovat perinteisesti olleet mm. filologia, lingvistiikka ja informaatioteoria, mutta myös kirjallisuudentutkimus ja filosofia. (Ingo 1990: 13.) Eri tutkijat myös painottavat eri asioita kuvaillessaan kääntämistä ja käänносprosessia. Keskeisiä käsitteitä kääntämisessä ovat kuitenkin *lähtökieli* ja *kohdekieli*. Näiden välillä kääntäminen eli siirto tapahtuu. Nämä kaksi kieltä voivat olla hyvinkin erilaisia, jolloin kääntäjän haaste on tuottaa sekä hyvää kohdekieltä että säilyttää tekstin alkuperäinen sanoma. (Ingo 1990: 23.)

Koska eri kielten rakenteetkin ovat erilaisia, kääntäjä joutuu usein tekemään niin sanottua sitomattoman käännökseen, jolloin käänносvastineet edustavat poikkeavaa rankia. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kääntäjä joutuu kääntämään esimerkiksi yksit-

täisen sanan lausekkeella, morfeemin sanalla, jne. Tällöin käänнос ei ole rankisiteinen tai ranginmukainen (rank-bound), mikä tarkoittaisi morfeemin kääntämistä morfeemilla, lausekkeen kääntämistä lausekkeella, jne. Rankisiteiset käännökset ovat toki mahdollisia, erityisesti sukukielten välillä. Useimmiten tosin käännökseen laatu kärsii, jos pysytellään ranginmukaisessa käännökseissä. (Catford 1965: 8; Ingo 1990: 76.)

Kääntämisen kannalta tärkeitä osa-alueita ovat kielen muoto ja merkitys. Tekstilajin mukaan, näiden painoarvo vaihtelee. Jos kyseessä on esimerkiksi runo, käännökseen muodolla on hyvin suuri paino. Runossa tekstin sisältö siirtyy taka-alalle ja muoto vastaa lukunautinnon toteutumisesta, eikä merkitys tällöin toisinaan ole relevantti. Tällaiset tapaukset kuuluvat kääntäjien haastavimpiin tehtäviin. (Ingo 1990: 18.)

Kääntäjän perimmäinen tehtävä on huolehtia siitä, että käänнос toimii kohdeympäristössään. Joissakin tapauksissa tyylin, semantiikan ja kieliopin kannalta suora käänнос ei toimikaan kohdekielellä, sillä ”näin ei vain sanota”. Esimerkiksi suomenkielinen ilmaus *kuivatut hedelmät* olisi suoraan käännettynä ruotsiksi *torkade frukter*, mutta kyseinen ilmaus vie ajatukset vanhoihin kuivahtaneisiin hedelmiin. Oikeaoppinen ilmaus on *torkad frukt*, joka vastaa suomenkielistä ilmausta. Tämä pragmaattinen näkökulma on erittäin tärkeä, eikä käänнос ole onnistunut jos vastaanottajan tarpeita ei huomioida. Näin ollen *Arlanda* käännetään usein suomeksi muotoon *Arlandan lentokenttä*, teitittely saatetaan kääntää sinuttelumuotoon jne. (Ingo 2007: 169–171.)

2.2 Suomen ja ruotsin kielen rakenteellisia ominaisuuksia

Eri kielillä on erilaisia tapoja ilmaista tiettyjä asioita. Siinä missä suomenkieli suosii genetiiviattribuuttia, ruotsi ehkä käyttää prepositioattribuuttia (Ingo 2000: 224), kuten seuraavassa esimerkissä.

(1)	keittiön ovi
	dörren till köket

Tämän suomenkielisen ilmauksen voisi myös kääntää muotoon *kökets dörr*, mutta se ei olisi yhtä idiomaattinen käännösvastine verrattuna esimerkkiin (1).

Kun tekstiä analysoidaan ja tämän jälkeen pohditaan mahdollisia kohdekielen ratkaisuja, ovat kohdekielen käyttönormit oltava selvillä (Ingo 1990: 225). Aineistossani useat suomenkieliset otsikot olivat dynaamisia, kun taas ruotsinkieliset käännösotsikot olivat staattisia rakenteeltaan.

Suomen kieli on ruotsiin ja muihin indoeurooppalaisiin kieliin verrattuna luonteeltaan dynaaminen. Dynaamisuus toteutuu niin todellisen kuin ajatellunkin teon tai liikkeen ilmaisussa. Tämä näkyy eri paikallissijojen käytössä, jotka ilmaisevat eri tavoin liikettä. Suomen paikallissijat erotellaan olosijoihin (inessiivi, adessiivi, essiivi), erosijoihin (elatiivi, ablatiivi, partitiivi) sekä tulosijoihin (illatiivi, allatiivi, translatiivi). Usein suomi ilmaisee liikettä kun ruotsi suosii staattisempaa näkökulmaa, esim.

(2) Poliisi löysi hänet vanhasta talosta.

Polisen fann honom i ett gammalt hus.

Näistä esimerkeistä huomaa, että ruotsin kieli saattaa suosia staattista prepositiota *i* siinä missä suomenkieli käyttää dynaamista erosijaa, eli tässä tapauksessa elatiivia. (Ingo 2000: 273–274.)

2.3 Otsikoiden rakenteista

Lehden otsikoilla on tärkeä tehtävä: herättää lukijan mielenkiinto artikkeliin. Niillä on myös tietty rakenne, joka vaihtelee hieman suomen ja ruotsin välillä. Seuraavassa käyn läpi otsikoiden rakennetta yleisellä tasolla sekä syntaktis-semanttisesti.

Semantiikan näkökulmasta hyvä lehtijutun otsikko on muun muassa naseva, soinnillinen ja rytmikäs; Lauri Kotilainen antaa kirjassaan *Parempi lehtijuttu* esimerkkejä:

- (3) Alkon lakko päättyi
 Autovero laskee 24–26 prosenttiin
 Schön ei kaunista tiedettä

Hän korostaa, että otsikosta on ilmentävä artikkelin ydinajatus jotta myös ne, jotka eivät lue koko juttua saavat tietää oleellisimman. Ei siis ole mahdollista, että otsikko kertoisi liikaa. (Kotilainen 2003: 81–83.)

Otsikontekijät saattavat myös usein leikitellä esimerkiksi sananlaskuilla tai allitteraatioilla, esim. *Finländare fann friheten frostig, föredrog fängelse* (Åkermalm 1965: 9). Nordman toteaa, että edellä mainitun kaltaiset tyylikeinot esiintyvät useammin populaaritieteellisissä julkaisuissa kuin tieteellisissä. Tyylikeinon tehtävä on pikemmin tunnelman luominen kuin informaation välittäminen. (Nordman 1995: 188–189.) Tyylikeinot saattavat myös olla erilaisia välimerkkejä, joita Kotilainen tosin kehottaa välttämään. Pilkut, ajatusviivat, kaksoispisteet, lainausmerkit ja huutomerkki saattavat toisinaan olla tarpeen, mutta otsikon loppuun ei kuulu pistettä. (Kotilainen 1990: 80.)

Otsikot voidaan syntaktis-semanttisesti erottaa kahteen päätyyppiin, nimittäin leimaotsikoihin ja kertoviin otsikoihin (Vahtera 2009: 45.) Jako perustuu sekä semanttisiin että lauseopillisiin ratkaisuihin. Leimaotsikolle on ominaista pelkkä artikkelin aiheen kertominen, esim.

- (4) Vietnamin sota
 Markkinatilanne

Leimaotsikon vastakohdaksi erottuu kertova otsikko, joka sisältää jonkinlaisen väitteen, esim.

- (5) Warras palasi Indokiinasta
Oma lainarahasto kuvataiteilijoille

Esimerkit (4) ja (5) edustavat siis otsikoiden syntaktis-semanttisessa luokituksessa kahta päätyyppiä. (Okkonen 1986: 242; Vahtera 2009: 1.)¹ Siinä missä kertova otsikko ilmaisee tiettyä prosessia, leimaotsikko osoittaa tiettyä oliota eli yhtenäistä kokonaisuutta (Vahtera 2009: 323).

Okkosen ja Vahteran lisäksi Lars Cononkin on tutkinut näitä kahta otsikkotyyppiä, ja luokittelu näiden kolmen tutkijan ja kahden otsikkotyypin välillä ovat melko samankaltaiset. Cononin *nyhetsrubrik* vastaa kertovia otsikoita ja *titelrubrik* leimaotsikoita. *Nyhetsrubrik*-tyypistä Conon toteaa, että siinä esiintyy predikaatti, joko ilmaistuna sellaisenaan tai julkilausumattomana. Juuri predikaatti, paljastettu tai paljastamaton, on suurin ero otsikkotyyppien välillä. *Titelrubrik*-tyypistä hän toteaa, että ne ainoastaan ilmaisevat mistä artikkelissa on kyse ja että nämä voi tunnistaa om-testin avulla. Jos otsikon eteen voi laittaa om-sanana, ja otsikko silti on ymmärrettävä, on se *titelrubrik*-tyyppi eli leimaotsikko, esimerkiksi (om) *Situationen i Ryssland*, (om) *Oron i Kaukasus*. (Conon 1979: 32–33.) Vastaavan testin voi suomeksi suorittaa elatiivin päätteellä, esim. *Öljykriisi* ja *Öljykriisistä* (Vahtera 2009: 334).

Leimaotsikon ja kertovan otsikon lisäksi tutkijat erottavat kolmannen otsikkotyypin, mutta nimeävät ja määrittelevät sen hieman eri tavoin. Okkosen luokituksessa esiintyy *sävyotsikko*, esim. *Natsanheittäjä voisi heittää jonkun markan* (Okkonen 1986: 242), mutta hän ei luonnehdi tätä tyyppiä muutoin kuin esimerkkien avulla. Se muistuttaa Lars Cononin *emotionell titelrubrik* -tyyppiä, jota hän taas kuvailee muun muassa mittaansanomattomana informaation kannalta. Conon toteaa myös, että tämä otsikkotyyppi

¹ Esimerkit ovat Antero Okkosen.

pääasiallisesti luonnehtii toimittajan henkilökohtaista näkemystä artikkelin uutiseen. Hänen esityksestään huomaa, ettei hän pidä tällaisia otsikoita kovinkaan onnistuneina, vaan suosittelee nimenomaan uutisen korostamista. Conon antaa *emotionell titelrubrik* -tyypistä esimerkkejä kuten *Hoppsan!*, *Vilka krutgummor!*, *Skäms Svensson!*. (Conon 1979: 40.) Vahtera kutsuu tämäntyyppisiä otsikoita huudahdus ja puhuttelu -otsikoiksi, esim.

(6) Skål för rören!

Hallå, Telias nya chef, vem är du?

Vahteran mukaan tämä ryhmä on perusteltu siksi, ettei huudahdus ole rakenteeltaan täydellinen lause, eikä puhuttelukaan seuraa leimaotsikoiden tai kertovien otsikoiden piirteitä. Tämä on Vahterankin tutkimassa aineistossa kuitenkin hyvin marginaalinen otsikkotyyppi ja näiden otsikoiden artikkelit ovat usein mielipideartikkeleita, eli paki-noita tai yleisönosastokirjoituksia. (Vahtera 2009: 331–332.)

Antero Niemikorpi (1994) on ryhmitellyt otsikoita muun muassa rakenteellisen muodon perusteella. Otsikot jakautuvat hänen mukaan mm. täydellisiin lauseisiin ja fragmentteihin, esim.

(7) Huijarityttö pidätettiin

Kemikaalivarastoista ilmasuojeluilmoitus

Jälkimmäinen otsikko esimerkissä (7) on Niemikorven esimerkki fragmentista, joissa yleisimmin predikaatti on jätetty pois. Muun muassa Okkonen ja Vahtera kutsuvat näitä tyyppisiä leimaotsikoiksi. Ensimmäinen otsikko esimerkissä (7) on täydellinen lause ja siis kertova otsikko. Otsikot voivat myös sulautua täydellisten lauseiden ja fragmenttien yhdistelmiin, esim.

(8) Pääministeri Kemissä: Talousratkaisut ovat oikean suuntaisia

Suurin ikäluokka toivottaa pienemmälle: Tsemppiä!

Hän luonnehtii näitä yhdistelmiä siten, että pääotsikon ohella usein on sitä tukeva alaotsikko tai fragmentti johtolauseena ja täydellinen lause sitaattina. (Niemikorpi 1994: 96.) Vahtera on myös tutkinut viimeiseksi mainittuja yhdistelmätyyppejä, ja kutsuu niitä yhdistelmäotsikoiksi (Vahtera 2009: 317). Vahteran luokitus seuraa tämän otsikkotyypin osalta Niemikorven luonnehdintaa.

Leimaotsikot ja kertovat otsikot erottuvat siis toisistaan sekä syntaktisen rakenteensa perusteella, että semanttisten lähtökohtien kautta. Olennaista on otsikon ”kertovuuden” taso. Esimerkiksi oletettu otsikko *Turvallisuus* tarjoaa ainoastaan artikkelin teeman, ja erottuisi näin leimaotsikoksi. Otsikko *Turvallisuutta* luo taas partitiivisijansa ansiosta mielikuvaa kehityksestä ja relaatiosta verrattuna äskeiseen esimerkkiin, ja voisi erottua kertovaksi otsikoksi (jokin on/luo turvallisuutta). (Vahtera 2009: 1–2.)

Tulkintavaikeuksia syntyy, kun otsikko koostuu pelkästä substantiivilausekkeesta mahdollisine adjektiivi- tai genetiiviattribuutteineen. Tällöin lukijan on Vahteran mukaan pystyttävä kontekstista päättelemään, mitä osarakennetta otsikko edustaa, jotta se hahmottuisi kertovaksi otsikoksi. Hän antaa esimerkkejä, kuten *Materialbrist* (det är/råder materialbrist), jolloin otsikko luokitellaan kertovaksi otsikoksi. Mikäli artikkelissa konteksti ei anna tämänkaltaisia vihjeitä, tulkitaan otsikko leimaotsikoksi, esim. *Jordbruksskatter*. (Vahtera 2009: 61–62.)

Yleinen otsikon muodostamisen suositus on, että otsikko on lyhyt (Nordman 1995: 184). Tämä johtuu siitä, ettei otsikolla yksinkertaisesti ole rajattomasti tilaa. Otsikon on myös oltava niin selvä kuin mahdollista, ja Kotilainen (2003: 30) korostaa verbin tärkeyttä ja tekemistä. Tämä on varmasti yksi hyvä lähtökohta, verbihän muodostaa jonkin väitteen ytimen eli tekee väitteestä eheän kokonaisuuden. Toisaalta otsikot ilman verbiä ei ole harvinainen näkymä. Niemikorpi on tutkinut erilaisia lehtiä ja niiden eroavaisuuksia ja todennut, että sanomalehdet useammin käyttävät täydellisiä lauseita verrattuna tietynyyppisiin aikakauslehtiin, joissa erilaiset fragmentit vallitsevat (Niemikorpi 1994: 97–99).

Juuri kieliopillisesti epätäydelliset lauseet otsikkoina ovat haastavia analyysin kannalta. Ne vaativat lukijoiltaan ja kääntäjiltään huomattavasti enemmän tulkintaa kuin täydelliset lauseet. Kun otsikossa ei esiinny finiittiverbiä, se voi olla monitulkintainen mm. aspektin kannalta esimerkiksi otsikossa *Ukraina partner med EU*. Tulkitaanko otsikkoon kuuluvaksi dynaaminen *blir* vai staattinen *är*? Otsikossa *Venäjä peräytymässä Naton rauhankumppanuudesta?* tulkinnaksi voi muodostua joko *Ryssland på väg att dra sig ur fredspartnerskapet med Nato?* tai *Ryssland drar sig ur fredspartnerskapet med Nato?* Käännöksissä on siis semanttiset erot, joko tapahtuma tulkitaan jo tapahtuneeksi tai (pian) tapahtuvaksi. (Vahtera 2011: 359–370.) Otsikot voivat siis koostua pelkästä pääsanasta ja erilaisista määritteistä, toisin sanoin fragmenteista, jolloin lukijan tehtäväksi jää otsikon ja/tai artikkelin tulkitseminen.

2.4 Tyyli ja funktio

Nykyaikainen käännösteoria painottaa usein merkityksen siirtämistä kielestä toiseen. Tästä huolimatta tyylin säilyttäminen käännettäessä voi olla merkityksenkin kannalta ratkaisevan tärkeää. Erilaisia tyyli-lajeja on ollut tapana luokitella ja erottaa toisistaan, ja varhaisimmat tyypit ovat ylä- normaali- ja arkityyli, jotka ovat lähtöisin jo antiikin ajoilta. Tyyli-lajit ovat sittemmin alkaneet lähestyä toisiaan, ja nykyaikaiset tekstilajit luokitellaan usein joko kaunokirjalliseen tyyliin tai asiatyyliin sopiviksi. (Ingo 1990: 180.) Tekstilajien tuntemus ja hallitseminen liittyvät myös käännöstutkimuksen, erityisesti ns. *skoposteorian* piiriin. *Skoposteorian* ydinajatus on se, että jokaisella käännöksellä on tietty tarkoitus, jota varten se on käännetty. Ajatus on lähellä tekstilajitutkimuksen ideaa siitä, että tekstilajit ovat toimintatyyppejä. Täten erilaiset käännösstrategiat voi nähdä myös tekstilajiratkaisuina. *Skoposteorian* mukaan käännöksen funktio tai tarkoitus voi olla paitsi sama myös eri kuin lähtötekstin. (Reiss & Vermeer 1986; Rahtu 2011: 22–23.)

Kaunokirjallinen tyyli vie selvästi ajatukset romaaneihin ja novelleihin, kun taas asiatyyli muihin julkaisuihin, esimerkiksi lehtiin. Tämän tutkielman aineisto on poimittu

aikakauslehdistä, mutta otsikot ovat usein muodostettu kaunokirjalliseen tapaan, sillä aineistossani esiintyy alkuperäisotsikoita, jotka ovat sekä leikillisiä että informatiivisia samaan aikaan kun niissä ilmenee esimerkiksi allitteraatiota. Näin ollen kääntäjän tehtävä on ollut todella haastava, sillä hänen on ollut pyrittävä käännökseen, jossa sekä muoto, tyyli että merkitys siirretään kohdekielelle.

Tyyli voidaan määritellä monella eri tavalla ja kirjoittaja saavuttaa tietyn tyylin, kun hän useista eri ilmaisutavoista, esimerkiksi synonyymeista, valitsee yhden. Tähän valintaan johtaa tekstin funktio, käyttötarkoitus ja -tilanne. Tyyli voi myös olla henkilökohtaista, tietylle henkilölle tyypillistä. (Ingo 1990: 180–181.) Pauli Saukkonen on osuvasti sanonut, että ”tyyli ei ole mikään koriste, vaan käyttöyhteyteen sopiva puhetapa” (1984: 10). Näin ollen kääntäjänkin on syytä säilyttää alkuperäinen tyyli, sillä tyyli ei useinkaan ole sattumanvarainen, vaan sillä on jokin funktio.

Synonyymien ohella tyylipiirteitä voi löytää useilla eri tekstin tasoilla. Kirjoittajan täytyy tehdä valintoja niin ääntämyksen, oikeinkirjoituksen, välimerkkien käytön, syntaksin, morfologian, kuin tekstin jäsentelytavankin kannalta. Kääntäjän tulee pyrkiä samankaltaiseen tyyliin kuin alkuperäistekstin kirjoittaja on valinnut. Tämä saattaa olla haasteellista, sillä esimerkiksi murrevastineiden valintaan ei ole olemassa tiettyä käännostapaa. Erilaiset kielikuvat, kuten vertaukset, antavat myös tekstille oman leimansa ja näitä kielikuvia ei välttämättä aina kohdekielellä esiinny. Kielikuvia on erilaisia, esimerkiksi vertaukset, hyperbolat, antiteesit, retoriset kysymykset, metaforat, paradoksit, metonymiat, sanaleikit, parallelismit, personifikaatiot, toistot, jne. (Ingo 1990: 183–184, 187.)

On ensisijaisen tärkeää, että käännettäessä käsittää millainen on kyseisen tekstin funktio. Perinteisesti tekstin funktiot on luokiteltu kolmeen tyyppiin, nimittäin informatiiviseen, ekspressiiviseen sekä imperatiiviseen funktioon. Informatiivinen funktio toteutuu mm. uutisissa ja asiateksteissä ja tämän sävy on objektiivisen neutraali. Tällainen teksti välittää tietoja ja vaatii kääntäjältään selkeyttä ja yksiselitteisyyttä. Ekspressiivinen funktio taas liittyy subjektiivisuuteen ja toteutuu mm. runoudessa ja propagandakieles-

sä. Nämä tekstit välittävät sekä tietoa että tunteita. Imperatiivisen funktion omaavat tekstit välittävät käyttäytymis- ja toimintamalleja, ja lähtökohtana on vastaanottaja. Näitä malleja esiintyy mm. raamatussa sekä mainosteksteissä ja käyttöohjeissa. (Ingo 1990: 188–189.)

Näiden kolmen perusfunktion lisäksi on olemassa kolme sekundaarifunktiota, jotka ovat faattinen, esteettinen sekä metalingvistinen funktio. Faattinen funktio toteutuu kohteliaisuusfraaseissa, esteettinen funktio sanaleikeissä, ja metalingvistinen kielitieteessä kielen kuvatessa ja selittäessä itseään. (Ingo 1990: 189.)

Kun kyseessä on esteettinen funktio, kääntäjä saattaa joutua luopumaan tavanomaisesta kääntämisestä kokonaan ja luomaan niin sanotun näennäis- tai valekäännöksen. Tällöin esteettisyys säilyy käännöksessä, esim.

- (9) Pappilan apupapin papupata
Fem pepparkorn i en kopparpanna

Tässä esimerkissä ideana on saman äänneen toistaminen mitäänsanomattomassa lauseessa, jossa merkitys on vähäpätöinen. (Ingo 1990: 66). Tässä funktio ei ole informatiivinen vaan esteettinen.

Kuten jo mainitsin, aineistoni koostuu useista otsikoista, joissa informatiivisuus on siirtynyt taka-alalle ja esteettinen funktio hallitsee. Kieli saattaa eri muodoissaan synnyttää kaikenlaisia assosiaatioita ja tämä on osa lukunautintoa. Esteettisen funktion tunnusomaisin tekstilaji on lyriikka, jonka eri piirteitä näkee käytettävän muissakin tekstilajeissa. Näitä ominaisuuksia esiintyy mm. sananlaskuissa, aforismeissa, iskulauseissa, loruissa, sanoituksissa, kaikenlaisissa teksteissä jotka pohjautuvat runomittoihin, alkujen loppusoinnuissa, rytmeissä, onomatopoeettisuudessa ja äännemaalailussa. (Ingo 2007: 266.)

Runokieli rakentuu usein riimin varaan. Loppusointu, jossa samankaltaisuus säkeiden lopussa lasketaan sanan painollisen tavun vokaalista, voi esiintyä yksitavuisesta monitavuiseseen, esim. *suu-kuu, talo-valo, hallita-vallita*. Tavallisia ovat myös allitteraatiot, eli alkusointuiset sanaparit, esim. *seppä syntyessään*. Sisäsoinnussa äänteet nimensä mukaisesti ovat samankaltaisia sanojen keskellä, esim. *kampa-lämpö*. (Ingo 2007: 267.)

Runokieli on myös oiva esimerkki siitä, miten kääntäjän usein on valittava sisällön ja muodon kääntämisen välillä. Tätä ongelmaa asiatekstin kääntäjällä ei useinkaan ole, sillä hänen on löydettävä oikea lekseemi tai semeemi kohdekielestä, jotta se vastaisi lähtötekstin sanomaa. Runokielen kääntäjän on tätä vastoin etsittävä sana, jossa on esim. riittävä määrä tavuja tai sopiva loppusointu samalla, kun ei saa poiketa liikaa lähtötekstin merkityksestä. (Ingo 2007: 269.)

3 KÄÄNNÖSTYYPIT

Käännösmenetelmiä on useita ja ne voi karkeasti jaotella suoriin ja epäsuoriin menetelmiin. Nämä menetelmät kuvastavat käännöksen tarkkuutta verrattuna alkuperäiseen tekstiin ja näiden avulla voidaan luokitella muutoksia, jotka käännösten myötä ilmenevät. (Ingo 1990: 210.) Nämä käännösmenetelmät ovat Jean-Paul Vinayn ja Jean Darbelnetin käsialaa, ja kuuluvat vertailevan tyylintutkimuksen piiriin. Muun muassa Ingo ja Vehmas-Lehto ovat myöhemmin soveltaneet näitä käännösmenetelmiä ja käyttäneet käännösmenetelmien suomenkielisiä termejä. (Vinay & Darbelnet 1959/1995: 30–41; Ingo 1990: 209–210; Vehmas-Lehto 1999: 43–46). Aineistostani voi havaita, että kääntäjä oli mahdollisuuksien mukaan käyttänyt suorita käännösmenetelmiä, mutta tarpeen tullen muodostanut joustokäännöksiä. Seuraavassa valaisen näitä eri käännöstyyppisiä ja niiden ominaisuuksia.

3.1 Suorat käännösmenetelmät

Tarkin tapa kääntää kielestä toiseen on niin sanotusti olla kääntämättä lainkaan. Lähtökielen sanan käyttäminen tai termin käyttäminen lainasanana on motivoitua, kun esimerkiksi uudella keksinnöllä ei vielä ole kohdekielessä nimitystä. Myös esimerkiksi *adagio* ja *pianissimo* ovat sanoja jotka eivät edes ole muodollisesti mukautuneet suomen kieleen. Vastineiden *biff à la Lindström* ja *Lindströmin pihvi* kohdalla on muutos kieliopin tasolla. Lauseessa *Thompsonit olivat juuri nauttineet five o'clock teansa* lukija saa kontekstin perusteella oivaltaa sisällön. (Ingo 1990: 210–211.)

Kääntämällä suoraan jokin ilmaus lähtökielestä kohdekielelle saadaan vastine, jota ensinnäkin on helppo hallita, ja toiseksi tulee erittäin lähelle lähtökielen ilmausta. Nämä käännöslainat ovat loogisesti muodostettuja ja niin sanotusti läpinäkyviä, esim. *nenälina* ja vastine *näsduk*. (Ingo 1990: 211.)

Suora käännös on kääntäjän päätavoite aina silloin kun tuloksena on hyvä ja tarkoituksenmukainen käännös. Kielten rakenne-erojen vuoksi sanasanainen, kirjaimellinen tai sananmukainen käännös voi kuitenkin olla mahdottomuus. Niin tarkkaa käännöstä on usein vaikea saavuttaa, sillä se saattaa esimerkiksi olla kohdekielessä käsittämätön tai välittää toisen merkityksen. Käypä käännöspari on kuitenkin esimerkiksi *Mitä kello on?* ja vastine *Vad är klockan?*. (Ingo 1990: 212.)

3.2 Vapaat käännökset eli joustokäännökset

Vapaat käännökset eli joustokäännökset muodostetaan etsimällä vastineita muista kuin ranginmukaisista tasoista. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi sana käännetään lauseella, lausekkeella, virkkeellä, jne. Tällä tavoin kääntäjä tekee joustavan käännöksen silloin, kun esimerkiksi sanasanainen käännös ei ole mahdollinen, esim.

(10) sataa kuin saavista kaataen
regnet står som spön i backen

Kuvaannolliset sanonnat saavat siis joustokäännöksellä asianmukaisen muotonsa. (Ingo 1990: 79–80.) Vapaasta käännöksestä on käytetty useita termejä; Vehmas-Lehto antaa esimerkkejä, kuten *tulokielen mukainen käännös*, *sisällöltään vastaava käännös* ja *semanttisesti vastaava/ekvivalentti käännös*. Hän antaa vapaasta käännöksestä määritelmän, jonka mukaan lähtötekstin asiasisältö välitetään tarkasti samalla, kun pyritään tekemään käännöksen kieliasusta luontevaa tulokieltä. (Vehmas-Lehto 1999: 29.)

Epäsuoria käännös menetelmiä on erilaisia. Kohdekielessä voi esimerkiksi olla sanaluokan vaihto verrattuna alkuperäistekstiin, jolloin kyseessä on *transpositio*. Tällöin, suomenkielinen lause *Hän liikkuu erittäin varovasti*, käännetään ruotsiksi esimerkiksi muotoon *Han rör sig med stor försiktighet*. Kuten esimerkeistä huomaa, tämä käännösmenetelmä ei kuitenkaan johda merkityksen muutokseen. (Ingo 1990: 212.)

Modulaatioksi kutsutaan käännös menetelmää, jossa lähtökielisen sanoman ja kohdekielellisen sanoman välillä on näkökulmaero. Ruotsinkielinen lause *Det glömmar man man lätt* voidaan kääntää muotoon *Sitä on vaikea muistaa*. Esimerkeistä huomaa, että merkitys on sama, vaikka käännöksessä ikään kuin kielletään vastakohta. Kielten välillä on usein vakiintuneita modulaatiotapauksia. (Ingo 1990: 213–214.)

Ekvivalenssi puolestaan edustaa kohdetekstissä esiintyviä poikkeavia tyylikeinoja tai rakenteita verrattuna alkuperäiseen tekstiin. Ekvivalenssitapaukset ovat usein fraaseja, esimerkiksi idiomeja, kollokaatioita, sanakäänteitä, kliseitä, sanalaskuja, puheenparsia jne. Kohdekielellä tehdään siis selkoa samasta tilanteesta eri tavoin, esimerkiksi suomenkielisen fraasin *kunnioittaa jotakuta* vastine on ruotsiksi yleensä *hysa värndnad för någon*. (Ingo 1990: 215.) Vehmas-Lehto käyttää tästä käännös menetelmästä nimitystä *Täydellinen syntagmaattinen muutos* ja korostaa sitä, että tällä käännös menetelmällä vaihdetaan tietty ilmaus kokonaan toiseksi. Hän antaa kuitenkin samankaltaisia esimerkkejä kuin Ingo, esim. *Too many cooks spoil the broth*, jonka sananmukainen käännös olisi ”Liian monta kokkia pilaa liemen.” Vehmas-Lehto antaa tälle idiomille käännöksen *Mitä useampi kokki, sen kehnempi keitto*. (Vehmas-Lehto 1999: 45.)

Adaptaatioksi kutsutaan tilannetta, jossa samaa ilmiötä kuvataan eri tavoin. Tätä käännös ratkaisua tarvitaan silloin, kun lähtökielellä esiintyvä tilanne on kohdekielellä tuntematon, jolloin se on korvattava samantyyppisellä tilanteella. Esimerkki tästä on ruotsalaisen kaipuu kotiin, jolloin hän saattaa ikävöidä ruotsalaisia lihapullia. Sama tilanne voisi suomalaisen kohdalla olla kalakukon kaipuu. (Ingo 1990: 216.) Tätä käännös strategiaa voi myös kutsua *kotouttavaksi käännösstrategiaksi*. Rahtu luonnehtii kyseistä menetelmää lähtötekstissä olevien, lähtökulttuurille ominaisten ilmiöiden muuntamisella kohdekulttuuriin sopiviksi. (Rahtu 2011: 24.)

Käännöksissä saattaa myös esiintyä lisäyksiä ja poisjättöjä. Nämä voivat edelleen olla leksikaalisia tai semanttisia. Huomautettakoon, että kyseessä olevat joustokäännöstyyppit eivät ole lähtöisin Vinayn ja Darbelnetin teoksista, vaan ovat Ingon käsialaa. Kun puhu-

taan leksikaalisista lisäyksistä, ei kohdetekstissä esiinny uutta informaatiota, vaan kääntäjä on vain esittänyt selvemmin jonkin ajatuksen leksikaalisella tasolla, esim.

- (11) Lähdemme Ruotsiin ensi vuonna. Matka tehdään heti joulun jälkeen.

Vi far till Sverige nästa år. Sverigeresan sker genast efter julen.

Käännöksestä huomaa, että sana *Sverige* toistetaan toisessa lauseessa mutta merkityseroa ei ole, ja voidaan puhua eksplisiitivastineesta. Samoja esimerkkejä käyttäen voidaan havainnollistaa leksikaalinen poisjätö, vrt.

- (12) Vi far till Sverige nästa år. Sverigeresan sker genast efter julen.

Lähdemme Ruotsiin ensi vuonna. Matka tehdään heti joulun jälkeen.

Tässä päinvastaisessa tilanteessa ei luonnollisesti ole kyse merkityksen menetyksestä, kun sana *Sverige* mainitaan vain kerran eikä kaksi, ja täten voidaan puhua implisiitivastineesta. (Ingo 1990: 101.)

Semanttinen poisjätö tai lisäys on siis kyseessä silloin kun käännökseen lisätään tai siitä poistetaan jokin merkitystä kantava aines. Esimerkit:

- (13) Kadulla näin vanhan miehen, joka kiiruhti linja-autoon.

På gatan såg jag en man som skyndade sig till bussen.

Ruotsinkielisessä käännöksessä on semanttinen poisjätö. Käännöksen lukija ei saa yhtä paljon irti tekstistä kuin alkuperäistekstin lukija, sillä sana *vanha* on kääntämättä. Samat esimerkit havainnollistavat semanttista lisäystä, kun oletettavasti ruotsinkielinen lause on lähtöteksti ja suomenkielinen kohdeteksti. (Ingo 1990: 102.)

Vapaa käännös -termiä saatetaan käyttää hieman epämääräisesti kaikenlaisista käännöksistä joissa semanttinen sisältö tai rakenne on muuttunut, jolloin se saa hieman väheksyvän vivahteen. Joustokäännös on suositeltava termi, sillä se kuvaa käännöksen ranginvaihdosta, silloin kun se on tarpeen. Morfeemi- tai sanatasolta siirrytään siis käännöksessä kun suora käännös ei ole mahdollinen, mutta tällöin joustokäännös on kuitenkin asianmukainen ja semanttisesti onnistunut. Joustokäännös edustaa siis sitä, mitä tarkoitamme käännöksellä. Tällä käännösmenetelmällä saamme esim. kollokaatiot ja idiomaattiset ilmaukset kohdekieliseen muotoonsa. (Ingo 1990: 80–81.)

Valinta vapaan käännöksen ja joustokäännöksen välillä on muodostunut eräänlaiseksi ikuisuuskysymykseksi. Tiettyjen ajanjaksojen aikana vapaata käännöstä on ylistetty, jonka jälkeen taas mahdollisimman suora ja lähtökielelle uskollinen käännös on kehittynyt ihanteeksi. Näiden niin sanottujen muotivirtausten vaihteluun ei ole mitään järjepäristä syytä, eikä tämä kahtiajako ole ainoastaan sidottu aikakausiin, vaan myös yksilöihin. Osa kääntäjistä jättää oman leimansa käännöksiin, kun taas toiset antavat lähtötekstin kirjoittajan näkyä myös käännöksessä. Kääntäjän taidot, persoonallisuus, taiteellinen kunnianhimo yms. vaikuttavat siis myös käännökseen. (Ingo 2007: 17–18.)

4 YHTEISHYVÄ- JA SAMARBETE-LEHTIEN OTSIKOT

Aineistoni koostuu 127. otsikkoparista, jotka olen poiminut Yhteishyvä- ja Samarbeta-lehdistä. Otsikoita on siis yhteensä 254. Analysoin käänösotsikoita sekä semanttisesta että rakenteellisesta näkökulmasta. Esitän mm. kieliopin avulla näkemykseni kääntäjän ratkaisuista. Koska nämä perustuvat alkuperäisotsikoihin, analysoin suomenkielisiäkin otsikoita. Kuten olen jo maininnut, otsikolla on läheinen semanttinen suhde itse artikkeliin, minkä johdosta kerron lyhyesti, mistä kussakin artikkelissa kerrotaan. Käytän esimerkkien yhteydessä *Yhteishyvässä* esiintyvistä otsikoista lyhennettä Yht. ja *Samarbeta* esiintyvistä lyhennettä Sam. Tammikuun numeroon liitän vastaavasti a:n, helmikuun numeroon b:n, ja niin edelleen.

Olen jakanut ruotsinkielisen aineistoni suoriin käännöksiin ja vapaisiin käännöksiin eli joustokäännöksiin. Viimeksi mainitun kategorian olen edelleen jakanut erilaisiin rakenteen muutoksiin ja semanttisiin muutoksiin. Käännös menetelmien jakauma näkyy taulukosta 1.

Taulukko 1. Käännös menetelmien jakauma aineistossani

KÄÄNNÖSMENETELMÄT

Suorat käännökset	52 (~ 41 %)
Kaikki joustokäännökset	75 (~ 59 %)
Joustokäännösten rakenteen muutokset	48 (~ 38 %)
Joustokäännösten semanttiset muutokset	27 (~ 21 %)
Yhteensä	127 (100 %)

Useimmat käännökset ovat siis joustokäännöksiä, joissa esiintyy joko rakenteellisia tai semanttisia muutoksia. Tämä ei ole yllättävää, suora käännös on usein mahdotonta saa-

vuttaa (ks. 3.1). Valtaosassa joustokäännöksistä esiintyy rakenteen muutoksia. Suoria käännöksiä on kuitenkin enemmän kuin rakenteen muutoksia.

Jaan myös otsikot syntaktis-semanttisen teorian perusteella kertoviin otsikoihin, leimaotsikoihin, huudahdus ja puhuttelu -otsikoihin sekä yhdistelmäotsikoihin. Otsikkotyyp-
pien jakauma näkyy taulukosta 2.

Taulukko 2. Otsikkotyyp-
pien jakauma aineistossani

OTSIKKOTYYPIT	Su.	Ru.
Leimaotsikot	43 (~ 34 %)	56 (~44 %)
Kertovat otsikot	80 (~ 63 %)	68 (~ 54 %)
Huudahdus ja puhuttelu -otsikot	2 (~ 1,6 %)	2 (~ 1,6 %)
Yhdistelmäotsikot	1 (~ 0,8 %)	1 (~ 0,8 %)
Yhteensä	127 (100 %)	127 (100 %)

Leimaotsikot näyttäisivät olevan hieman yleisempiä ruotsinkielessä kuin suomenkieles-
sä. Erot eivät ole suuria, jos vertaa esimerkiksi Ralf Vahteran väitöskirjan aineistoon,
jossa ruotsinkielisten leimaotsikoiden osuus oli yli kaksinkertainen verrattuna suomen-
kielisiin leimaotsikoihin. Erot leimaotsikoiden ja kertovien otsikoiden määrissä kielten
välillä ovat kuitenkin havaittavat. Yhdistelmäotsikot sekä huudahdus ja puhuttelu -
otsikot ovat aineistossani hyvin marginaalisia, kuten Vahterankin aineistossa.

4.1 Suorat käännökset

Käytettäessä *suorat käännökset* -ilmausta voidaan korostaa hieman eri näkökohtia.
Käännös voi olla suora sanaston, kieliopin tai kontekstin perusteella (Ingo 1990: 212;
Vinay & Darbelnet 1995: 27–30). Katson, että ruotsinkielisen aineistoni 127 otsikosta

52 (noin 41 %) on suorina käännöksinä. Kommentoin suorista käännöksistä kahtatoista otsikkoparia.

Esimerkin (14) artikkelit kertovat hankkeesta, jonka tavoitteena on pelastaa Itämeri sekä jakaa tietoutta kouluissa Itämeren ympäristöongelmista.

(14) Kauan eläköön Itämeri! (Yht: b)

Länge leve Östersjön! (Sam: b)

Esimerkistä (14) näkyy, että tuttu fraasi on käännetty onnistuneesti kohdekielelle vastaavalla vakiintuneella fraasilla. Otsikot ovat arkaistisia ja suorastaan metaforisia, sillä fraasin käyttö liitetään mielestäni yleensä yksinomaan henkilöiden juhlistamiseen. *Suuri suomi-ruotsi sanakirja* (1997) antaa näistä sanoista esimerkkejä, kuten *Eläköön päivän sankari!* ja *Länge leve jubilaren!*. Käännös on suora sanaston, kieliopin sekä tyylin näkökulmasta. Nämä otsikot kuuluvat molemmat huudahdus ja puhuttelu -otsikoihin.

Esimerkin (15) artikkelit kertovat erilaisista keittiöistä, niiden pohjaratkaisuista, tyyleistä sekä kodinkoneista.

(15) Millainen kokki, sellainen keittiö (Yht: a)

Sådan kock sådant kök (Sam: b)

Lähtökielisestä otsikosta näkyy, että on käytetty kahta eri proadjektiivia; interrogatiivipronominikantaista *millainen*-sanaa, ja demonstratiivipronominikantaista *sellainen*-sanaa (ISK 2004: 601), joita usein käytetään yhdessä erityyppisissä ilmauksissa. Vastaavassa ruotsinkielisessä ilmauksessa sana *sådan* toistetaan molemmissa lauseissa, esim. *sådan herre, sådan dräng* (Hellsing, Hellquist ja Hallengren 2000: 143). Idiomi on siis käännetty vastaavalla idiomilla ja käännösmenetelmä on suora. Nämä otsikot ovat kumpikin kertovia otsikoita, sillä näissä esiintyy kaksi johtoajatusta. Otsikoissa ilmenee kahden kokonaisuuden välinen suhde, vaikka verbiä ei olekaan sisällytetty kumpaankaan otsikkoon.

Esimerkin (16) otsikoiden takana piilee lukijan lähettämä anekdootti. Kyseinen henkilö oli kotona ollessaan kuullut, että ovi kävi ja olettanut että tytär tuli kylään. Hän oli huudellut perheensaisiä vitsejä ovelle päin kunnes kauhukseen huomasi, että ovella olikin naapuri.

- (16) Pikkuinen emämoka (Yht: a)
En liten dundertabbe (Sam: a)

Suomi-ruotsi suursanakirjassa (2004) ei esiinny *emämoka*-sanaa, mutta antaa *emämunaus*-hakusanalle vastineen *dundertabbe*. Moka ja munaus ovat kuitenkin synonyymeja (Kielitoimiston sanakirja 2006) ja miellän *dundertabbe*- ja *emämoka*-sanat suoriksi vastineiksi. Otsikot kuuluvat leimaotsikko-kategoriaan.

Esimerkin (17) artikkelit kertovat huonekasvien hoidosta ja lukijoita opastetaan viherkasvien multien vaihdossa.

- (17) Vaihtelu virkistää (Yht: b)
Omväxling förnöjer (Sam: b)

Suomenkielisessä otsikossa käytetään kekseliäästi tavanomaista sanontaa ja sillä on myös vastineensa ruotsinkielellä, tosin ei yhtä vakiintunut. *Suomi-ruotsi suursanakirja* (2004) antaa *omväxling förnöjer* -vastineen kyseiselle suomenkieliselle ilmaukselle, mutta selventää myös väitettä ilmauksella *det gör gott med litet omväxling*. Selvennys viittaa siihen, ettei ruotsinkielinen ilmaus ole yhtä frekventti. Molemmat otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (18) artikkeleissa opastetaan pihakasvien suojauksessa keväällä, kun maa on vielä roudassa ja aurinko haihduttaa kasvien lehtien kautta vettä.

(18) Puuhamaa omalla pihalla (Yht: d)

Sommarland på egen gård (Sam: d)

Puuhamaa on MOT Ruotsi 3.1 suomi-ruotsi -sanakirjan (2012) mukaan suora vastine *sommarland*-sanalle. *Suomi ruotsi suursanakirja* (2004) ei tunne *puuhamaa*-hakusanaa, mutta *Norstedts svenska ordbok* (2004) antaa *sommarland*-sanalle määritelmän ”eräänlainen kesäturisteille suunnattu erittäin suuri huvipuisto, usein luonnonkauniilla alueella maaseudulla”. Otsikot toimivat siis ikään kuin kielikuvina siitä, miten hienoksi oman pihan saa artikkelissa olevilla menetelmillä. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (19) artikkelit ovat tietoiskuja Jano 2010 kampanjasta, jossa ravintolat ympäri Suomea antavat asiakkailleen mahdollisuuden tukea UNICEFin työtä, joka puolestaan auttaa vedenpulasta kärsiviä lapsia.

(19) Puhtaan veden puolesta (Yht: e)

För rent vatten (Sam: e)

Suomenkielisessä otsikossa esiintyvä *puolesta*-sana on postpositio, joka on käännetty ruotsiksi *för*-prepositiolla, kuten usein on tapana (*Suuri suomi-ruotsi sanakirja* 1997). Suomenkielinen postpositiorakenne on ehkä hieman läpinäkyvämpi kuin ruotsinkielinen, sillä *för*-prepositiota käytetään kaikenlaisissa merkityksissä, eikä pelkästään tehdessä jotain jonkin hyväksi. *För*-prepositiota voi käyttää mm. merkityksissä *för all del*, *för någons skull*, *för någons räkning*, jne. (SAG: 722). Mielestäni siis suomenkielinen otsikko on hieman selvempi, vaikka miellän käännösotsikon suoraksi vastineeksi. Nämä ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (20) artikkeleissa kerrotaan nykypäivän vaikeasta työtilanteesta ja mitä tehdä, jos jää työttömäksi.

(20) Työttömyys ravistaa taloutta (Yht: f)

Arbetslöshet rubbar ekonomin (Sam: f)

Nämä otsikot ovat molemmat täydellisiä lauseita. Verbejä *ravistaa* ja *rubbar* en kuitenkaan mieltäisi täydellisiksi vastineiksi, sillä *ravistaa* on ruotsiksi *skaka* tai *ruska* (*Suomi ruotsi suursanakirja* 2004.) Tässä asiayhteydessä kyse on ilmiöistä jotka häiritsevät omaa taloutta, jolloin mielestäni sekä *rubbar* että *ravistaa* luovat samanlaisen mielikuvan. Miellän ne sen takia suoriksi vastineiksi. Nämä ovat selvästi molemmat kertovia otsikoita.

Esimerkin (21) artikkelit kertovat nuorille suunnatuista Prometheus-leireistä.

(21) Eväitä elämään (Yht: f)

Vägbkost för livet (Sam: f)

Otsikontekijä on tässäkin tapauksessa käyttänyt vakiintunutta sanontaa, jonka kääntäjä onnistuneesti on kääntänyt. *Suomi-ruotsi-suursanakirja* (2004) esittää ilmauksia kuten *olla omissa eväissään, koulun elämää varten antamat eväät*, ja ruotsinkieliset ilmaukset *vägbledning* ja *den vägbkost skolan ger för livet*. Esimerkin (21) lähtökielinen otsikko on eräänlainen uudismuodostus näistä ilmauksista ja kääntäjä on seurannut tätä periaatetta. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (22) otsikoiden artikkeleissa kerrotaan erilaisista ilmiöistä, jotka vaikuttavat maailman markkinatilanteeseen.

(22) Talouden vauhdinantajat (Yht: a)

Sporrarna i ekonomin (Sam: a)

Sanan *talous* luonnollinen vastine on *ekonomi*, mutta sana *vauhdinantaja* ei ole niin vakiintunut. Sanakirjoista tätä nimenomaista yhdyssanaa ei esiintynyt, mutta *sporre*

vastaa kuitenkin mielestäni hyvin sitä semanttista mielikuvaa minkä *vauhdinantaja*-sanakin tässä yhteydessä luo. Näitä sanoja ei perinteisesti varmasti mielletäisi suoriksi vastineiksi, sillä sanan *sporre* vastine olisi *kannustin*, jotka molemmat kuvaannollisessa merkityksessä ilmaisevat tiettyä asiointilaa, joka kannustaa tekemään jotain (MOT Ruotsi 3.1 suomi-ruotsi -sanakirja 2012). Molemmat otsikot ovat kuitenkin vertausku-
vallisista ja katson, että molemmat kertovat olosuhteista, jota muuttavat taloutta parem-
paan suuntaan. Suomenkielen subjektiivinen genetiivi on käännetty ruotsiksi preposi-
tioilmauksella, kuten on tavallista (Ingo 2000: 159). Nämä ovat molemmat leimaotsi-
koita.

Esimerkin (23) otsikoiden takana piilee henkilökuvaa sianrehun myyjästä.

(23) Sika kiva työ (Yht: f)

Grymt trevligt arbete (Sam: f)

Kuten otsikotkin kertovat, kyseinen henkilö pitää työstään ja kuvailee sitä artikkelissa. Alkuperäisotsikossa on käytetty *sika*-sanaa adjektiivina merkityksessä 'erittäin', ja sana on siis myös semanttisesti itse artikkelin sanomaan sopiva. Kääntäjäkin on löytänyt il-
mauksen, joka vie ajatukset sikoihin; *grymt*, joka tarkoittaa sekä röhkimistä että vastaa
sanoja *julmasti*, *julmetun* (MOT Ruotsi 3.1 suomi-ruotsi -sanakirja 2012). Tässä *grymt*-
sanaa on käytetty adjektiivina samantapaisesti kuin suomenkielisessäkin otsikossa, sen
johdosta miellän otsikot suoriksi vastineiksi. Kummatkin otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (24) otsikoiden artikkelit ovat katsauksia seuraavan kesän juhlamuotiin.

(24) Kesäyön unelmia (Yht: e)

Sommarnattsdrömmar (Sam: e)

Otsikot ovat molemmat substantiivilausekkeita, alkuperäisotsikko koostuu yhdestä ja
käännös kahdesta sanasta. Käännöksessä on muodostettu yhdyssana *s*-morfeemin avulla

joka sitoo kaksi substantiiviva yhteen (Bolander 2005: 80). Tämä on tavallista ruotsinkielessä ja sopii hyvin tähän esimerkkiin. Tässä on kuitenkin käännetty niin suoraan kun on ollut mahdollista. Nämä ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (25) otsikoiden kirjoitukset kertovat autojen kaasupurkauspolttimoista, jotka hohtavat sinertävää valoa.

(25) Siniset pitkät (Yht: a)

Långa blå (Sam: a)

Suomenkielisestä otsikosta tulee ensimmäisenä mieleen arkikielestä tuttu ilmaus *pitkät valot*, eli kaukovalot, joita autoillessa käytetään pimeällä. Samaa assosiaatiota ei mielestäni synny ruotsinkielisestä otsikosta, sillä arkikielessä käytetään yleensä ilmausta *helljus* (MOT Norstedts Svensk ordbok 1.0). Tosin MOT Schildts Finlandssvensk ordbok antaa *helljus*-termille vastineen *långljus*, ja viittaisi täten siihen, että tämä suora käännösmenetelmä on perusteltu. Nämä ovat molemmat leimaotsikoita.

4.2 Vapaat käännökset eli joustokäännökset

Ilmauksella vapaat käännökset tarkoitetaan usein kaikenlaisia käännöksiä, jotka tavalla tai toisella poikkeavat lähtötekstin rakenteesta. Tällöin ilmiö saattaa jopa saada väheksyvän vivahteen, joten suositeltava termi on joustokäännös. Joustokäännös pyrkii ranginvaihdokseen kun sanatarkka käännös ei ole mahdollinen. Joustokäännöksiin on turvaututtava kun muodollisesti tarkempi käännös on kohdekielellä kieliopillisesti, semanttisesti tai tyyllillisesti keino. (Ingo 1990: 80.)

4.2.1 Erilaisia rakenteen muutoksia

Tässä luvussa tarkastelen sellaisia otsikoita, joissa mielestäni semanttinen sisältö on sama sekä lähtö- että kohdetekstissä, vaikka rakenne on erilainen. Näitä tapauksia on aineistossani 48 (noin 38 %). Kommentoin 20 otsikkoparia lyhyesti.

Esimerkin (26) artikkeli on päätoimittajan pääkirjoitus ja käsittelee nuorten kesätyöpaikkoja sekä uravalintoja.

(26) Ponnahdus ammattiin (Yht: b)

En språngbräda till ett yrke (Sam: b)

Lähtökielisessä otsikossa esiintyy suomenkielelle ominainen teonnimijohdos *-us*, (ISK 2004: § 221) joka on käännetty ruotsiksi eri substantiivilla ja ikään kuin välinesanalla. Sanaa *språngbräda* käytetään usein vertauskuvallisesti kuvaamaan jonkin tavoitteen saavuttamista, tässä tapauksessa ammatin ja uran saavuttamista (*Suomi-ruotsi suursanakirja* 2004). Koska sana ponnahdus ei tässä myöskään tarkoita kirjaimellista ponnahtamista, miellän molemmat sanavalinnat semanttisesti samankaltaisiksi ja metaforiksi. *Ammattiin*-sana on illatiivin muodossa, joka on onnistuneesti käännetty ruotsiksi prepositioilmauksella, kuten tapana on (Ingo 2000: 272–273). Kummatkin otsikot kuuluvat leimaotsikko-ryhmään.

Esimerkin (27) artikkelissa kerrotaan kotien ja vapaa-ajan asuntojen suojaamisesta, mm. palovaroittimista ja murtohälyttimistä.

(27) Oma koti kullaa kallis (Yht: d)

Hemmets härd är guld värd (Sam: d)

Otsikontekijä ei tässä, kuten ei monessa muussakaan aineistoni otsikossa, ole itse artikkelia tiivistänyt kuten usein on tapana, vaan käyttänyt jo olemassa olevaa vakiintunutta

sanontaa. Näin ollen kääntäjäkin on johdonmukaisesti käyttänyt ruotsinkielistä sanontaa, jonka merkitys on sama. Tämän käännöksen voisi siten ajatella muodostuneen ekvivalenssi-käännösmenetelmällä. MOT Gummerus Uusi suomen kielen sanakirja 1.0 antaa *Oma koti kullan kallis* -ilmaukselle määritelmän *oma koti on rakkain paikka*. Käännösotsikko tosin tuntuu hieman arkaistisemmalta kuin alkuperäinen otsikko ja saattaa myös esiintyä muodossa *egen härd är guld värd*. *Suuri suomi-ruotsi sanakirja* (1997) antaa tosin *koti ja kontu* -ilmaukselle vastineen *hemmets härd*. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (28) artikkelissa neuvotaan lukijoita ottamaan talteen maustekurkkutölkkejä kenkätelineen rakentamista varten.

(28) Popot peltipurkkeihin (Yht: b)

Skofyllda burkar (Sam: b)

Suomenkielinen otsikko on iskevä *popot*-sanan käytön ansiosta, joka on leikillinen kenkien nimitys (Kielitoimiston sanakirja 2006). Ilmaus mahdollistaa allitteraation *peltipurkkeihin*-sanan yhteydessä. Käännöksessä sekä allitteraatiosta että leikkimielisyydestä on luovuttu. Kenkiin viittaava suomenkielinen substantiivi on käännetty ruotsiksi yhdyssana-adjektiivilla. Suomenkielinen otsikko ilmaisee liikettä illatiivimuodon kautta eli otsikko on dynaaminen, kun ruotsinkielisellä otsikolla on staattinen näkökulma ja pelkästään esittää asian ytimen. Lähtökielen otsikko on kertova otsikko, kun taas kohdekielen otsikko kuuluu leimaotsikoihin.

Esimerkin (29) jutuissa kerrotaan, miten digikameralla otettuja valokuvia kannattaa varastoida, jotta ne säilyisivät mahdollisimman pitkään.

(29) Arkistoi digimuistosi turvallisesti (Yht: a)

Arkivera digitala minnen säkert (Sam: a)

Alkuperäisotsikossa oleva yhdyssana *digimuisto* on ruotsiksi käännetty kahdella sanalla. Samalla periaatteella muodostettu *digiminne* olisi semanttisesti hatarampi, sillä sana *minne* voi tarkoittaa sekä muistia että muistoa. Tämän johdosta *digiminne*-sanankäyttö saattaisi johtaa siihen, että lukija luulee artikkelissa kerrottavan vaikka muistitikuista. Mielestäni käänös on onnistunut, sillä tyyli ei ole muuttunut vaikka alkuperäisotsikossa on innovatiivisesti muodostettu yhdyssana ja käänösotsikossa tavanomaisempi adjektiivilauseke. Omistusliite puuttuu käänöksestä, mutta mielestäni otsikko olisi myös voinut olla muodossa *Arkivera dina digitala minnen säkert*. Kääntäjä on mahdollisesti halunnut ratkaisullaan säästää tilaa tai katsonut että otsikon nasevuus kärsisi sanan *dina* johdosta. Suomenkielinen possessiivisuffiksi on myös hiukan huomaamattomampi liitteellään kuin ruotsinkielinen pronomini, jonka ansiosta omistaminen korostuisi enemmän verrattuna alkuperäiseen. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (30) artikkelissa on kuvaus oululaisesta myyntipäälliköstä ja hänen työurastaan.

- (30) Oululaista osaamista (Yht: a)
Kunnande i Uleåborg (Sam: a)

Lähtökielinen otsikko muodostuu kahdesta partitiivimuotoisesta adjektiivista, joista jälkimmäisessä leikitellään murteellisuudella. Yleiskielen *osaamista*-sana esiintyy otsikossa geminoituneena eli muodossa *ossaamista*, joka on yleistä monilla murrealueilla (ISK 2004: § 29). Sanoissa on alku- ja loppusointu. Sekä esteettisen että informatiivisen funktion säilyttäminen käänöksessä olisi mahdottomuus, joten tyylistä on luovuttu ja semanttinen sisältö säilytetty. Sanoma on kuitenkin samankaltainen, eli 'Oulu' ja 'taito' ilmenevät molemmista. Kyseessä oleva käänös on myös muodostettu transpositiokäänösmenetelmällä, sillä sanojen *Oululaista* ja *i Uleåborg* välillä on sanaluokan muutos. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (31) artikkelissa esitellään erilaisia mausteita ja kerrotaan niiden terveysvaikutuksista sekä korostetaan suolan haitallisuutta.

(31) Hyppysellinen hyvää oloa (Yht: c)

En nypa hälsa (Sam: c)

Molemmista otsikoista voi päätellä mausteiden olevan jutun aiheena sanojen *hyppyselinen* ja *en nypa* ansiosta, joita käytetään usein resepteissä maustemittoina. Sanalle *olo* ei ole täsmällistä vastinetta ruotsiksi, jonka takia kääntäjä on päätenyt sanaan *hälsa* ja jättänyt kääntämättä sanan *hyvää*. Kollokaatio *god hälsa* ei olisi mahdoton valinta, mutta ehkä hieman redundantti kun sanalle on olemassa vastakohta *ohälsa*. Näin ollen miellän poisjätön leksikaaliseksi. Myös tässä alkuperäisotsikossa esiintyy allitteraatiota, mikä puolustaa häilyvän sanan *olo* käyttöä; *Hyppysellinen terveyttä* vastaisi semanttisesti itse artikkelia paremmin. Otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (32) lyhyessä artikkelissa kerrotaan lumikello-kasvista (*Galanthus nivalis*), sen istutuksesta, kukinta-ajasta ja kasvualustasta.

(32) Valkoisten kellojen lumo (Yht: d)

De vita snödropparnas tjusning (Sam: d)

Lumikello on ruotsiksi *snödroppe*, jota on käytetty kohdekielisessä otsikossa. (*Suomi ruotsi suursanakirja* 2004.) Suora käänös olisi näkökulmasta riippuen joko *de vita klockornas tjusning* tai *de vita dropparnas tjusning*. Kohdekielen otsikossa on kuitenkin päädytty toistamaan kasvin koko nimi. Otsikko on informatiivisempi tällä tavalla, mutta käännöksessä ei mielestäni ole samanlaista sulavuutta kuin lähtötekstissä. Se johtuu todennäköisesti siitä, että sanat *snödropparnas* ja *tjusning* ovat verraten pitkiä sanoja. Käännöksessä on myös lisäys verrattuna alkuperäisotsikkoon, mutta miellän sen leksikaaliseksi. Otsikot kuuluvat leimaotsikko-kategoriaan.

Esimerkin (33) kirjoituksissa esitellään puuron historiaa, kerrotaan Elovena-tytöstä ja kauran ominaisuuksista.

(33) Puuro pitää tiellä (Yht: e)

Gröt ger ork (Sam: e)

Suomenkielinen otsikko on lyhennys ilmauksesta *puuro miehen tiellä pitää*, joka Kieli-
toimiston sanakirjassa (2006) esiintyy muodossa *Leipä miehen tiellä pitää*. Kohdekieli-
sessä otsikossa sanonnan käytöstä on luovuttu, ja lauseen tarkoite on käännetty asian-
mukaisella tavalla, eli 'puuro auttaa jaksamaan'. Käännös on siis enemmän informatii-
vinen kuin esteettinen. Otsikot ovat molemmat täydellisiä lauseita ja siten kertovia otsi-
koita.

Esimerkin (34) artikkeli koostuu haastattelusta, jossa on kysytty neuvoja kotitalousopet-
tajalta ikkunoiden pesusta.

(34) Valoa sisään (Yht: e)

Ljus i vårt hus (Sam: e)

Alkuperäisotsikosta ilmenee artikkelin perusajatus, eli se, ettei likaisista ikkunoista pää-
se yhtä paljon valoa sisään kuin puhtaista. Lähtökielinen otsikko on myös dynaaminen
illatiivimuodon *sisään* ansiosta. Käännösotsikko taas on staattinen prepositiollaan *i* ja
siinä esiintyy äänteellistä toistuvuutta. Tämä on mielestäni osuva ratkaisu, sillä suo-
menkielinen otsikko on semanttisesti verraten tyhjä, jolloin kyseistä ruotsinkielistä sa-
nontaa voidaan käyttää ilman että olennaista informaatiota jää toistamatta. Alkupe-
räisotsikko on kertova otsikko ja käännös leimaotsikko.

Esimerkin (35) kertomuksessa luetellaan vanhoja juhannusyön uskomuksia ja taikoja,
jotka johdattaisivat näkemään tulevan puolison.

(35) 27 muikkua iltapalaksi (Yht: f)

27 siklöjor (mujkor) som kvällsvard (Sam: f)

Yksi näistä perustui siihen, että syödään kolme kertaa yhdeksän muikkua iltapalaksi, jolloin tuleva puoliso tulee sammuttamaan janon. Muikun (*Coregonus albula*) ruotsinkielinen vastine on siklöja, mutta suomenruotsalainen vastine on mujka ruoka-alan yhteydessä (*Suomi ruotsi suursanakirja* 2004). *Mujka* saattaa olla lukijoille (suomenruotsalaisille) tutumpi sana, minkä johdosta se on suluissa selvennyksenä. Kyseessä on siis leksikaalinen lisäys. Kun yllä olevia otsikoita vertailee, ruotsinkielinen *kvällsvard*-sana tuntuu hyvin arkaistiselta *iltapala*-sanan rinnalla. Tässä esimerkissä se kuitenkin on perusteltu valinta siinä mielessä, että kyseessä on vanha kansanperinne. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (36) artikkelit ovat päätoimittajan kirjoituksia ja hän kertoo niissä vastuullisesta kuluttamisesta ja sen merkityksestä.

(36) Paluu perusasioihin (Yht: c)

Tillbaka till grunderna (Sam: c)

Otsikoissa semanttinen viesti on samanlainen, mutta sanaluokka on vaihtunut kun verrataan sanoja *Paluu* ja *Tillbaka*. Substantiivi suomenkielisessä otsikossa on käännetty ruotsiksi adverbilla, mutta merkitys ei ole muuttunut. Käännös menetelmä näiden kohdalla on siis ollut transpositio. *Perusasia*-yhdyssanan voi tilanteesta riippuen kääntää ruotsiksi esim. ilmauksilla *grundfråga*, *grundläggande fråga/faktor*, *grund* (MOT Ruotsi 3.1 suomi-ruotsi -sanakirja 2012). Katson siis että *perusasioihin* ja *grunderna* ovat suoria vastineita. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (37) kirjoitukset ovat korjauksia maaliskuun-numerosta, jossa kerrottiin virheellisesti, että maalipurkit kuuluvat sekajätteeseen, vaikka ne kuuluvat metallikierrätykseen.

(37) Maalipurkit kierrätykseen (Yht: e)

Återvinning av färgburkar (Sam: e)

Alkuperäisotsikko on laadultaan dynaaminen (laita maalipurkit kierrätykseen) kun taas ruotsinkielinen otsikko ainoastaan antaa kirjoituksen teeman (maalipurkkien kierrätys). Näin ollen suomenkielinen otsikko hahmottuu nopeasti kertovaksi otsikoksi ja ruotsinkielinen otsikko leimaotsikoksi. Merkitys näissä otsikoissa on kuitenkin samankaltainen.

Esimerkin (38) artikkelit kertovat Downin syndroomaa sairastavasta Milosta ja hänen perheestään.

(38) Milo muutti maailman (Yht: d)

Milo förändrade livet (Sam: d)

Alkuperäisotsikossa esiintyy kolmen sanan allitteraatio, jonka artikkelin päähenkilön nimi mahdollistaa. Tätä mahdollisuutta ei ruotsiksi tässä tapauksessa löydy, joten kääntäjä on kääntänyt asiasisällön. *Livet*-sanan käyttäminen on itse asiassa totuudenmukaisempaa kuin se, että Milo tosiaan muuttaisi 'maailman'. Otsikon laatija on tosin tässä varmasti tarkoittanut perheen henkistä maailmaa, joten siksi miellän *maailman* ja *livet* -sanat kohtalaisen ekvivalenteiksi ja siksi myös käännösotsikon rakenteen muutoksiin sopivaksi. Nämä ovat molemmat kertovia otsikoita.

Esimerkin (39) kirjoitukset antavat vinkkejä taloyhtiöille tuuletuksesta, energiankulutuksesta, ihannelämpötilasta, jne.

(39) Ikkunat kiinni! (Yht: a)

Stäng fönstret! (Sam: a)

Käännösotsikko on täydellinen lause, kun taas suomenkielisessä otsikossa ei esiinny verbiä. Kyseessä on siis ellipsi ja käskylause, joka nopeasti hahmottuu kertovaksi otsikoksi. Suomenkielinen otsikko on myös kertova otsikko dynaamisen luonteensa johdosta, siinä on helppo nähdä esimerkiksi sana *Laita* alussa.

Esimerkin (40) kirjoituksissa kerrotaan valtakunnallisesta tulppaaniviikosta sekä erilaisista tulppaaneista.

- (40) Väriloistoa talveen (Yht: a)
Färgprakt på vintern (Sam: a)

Esimerkin (40) otsikot ovat hyvin samankaltaisia merkitykseltään, niissä on vain pieni näkökulmaero. Suomenkielisestä otsikosta huomaa jälleen, että maailma hahmotetaan dynaamisesti, ruotsinkielinen otsikko taas ei ilmaise liikettä juuri ollenkaan. Näin ollen alkuperäisotsikko on kertova otsikko ja käänösotsikko on leimaotsikko.

Esimerkin (41) otsikoiden artikkelit esittelevät tulevan kesän meikkitreendejä.

- (41) Gold – kesämeikissä kimaltaa kulta (Yht: f)
Gold – i sommar gäller gyllene makeup (Sam: f)

Nämä ovat molemmat kaksiosaisia otsikoita, joissa loppuosat ovat rakenteeltaan hieman erilaisia. Suomenkielisessä otsikossa esiintyvää sisäpaikallissija illatiivia tai verbiä *kimaltaa* ei ole käännetty sellaisenaan, vaan on käytetty abstraktimpia verbiä *gälla*, ja yhdyssana *kesämeikki* on pilkottu kahteen osaan. Täten mielestäni merkitys ei ole muuttunut, vaan rakenteelliset näkökulmat ovat ainoastaan erilaiset. Näissä otsikoissa englanninkielinen sana *gold* toimii ikään kuin leimana otsikoille ja loppuosat kertovat artikkelien teemat. Tämän johdosta katson, että molemmat otsikot täyttävät yhdistelmäotsikon kriteerit, ainoana aineistossani.

Esimerkin (42) kirjoitelmissa kerrotaan maakaasun ominaisuuksista ja venäläisestä maakaasuputkesta, joka vedetään Itämeren pohjaan.

- (42) Siperian kaasu on fossiilista (Yht: a)
Den sibiriska naturgasen är fossil (Sam: a)

Otsikot ovat molemmat täydellisiä lauseita. Suomi suosii usein genetiiviä nimityksen suhteen kun se ruotsiksi hahmotetaan adjektiivin avulla, esim. *Finska viken* ja *Suomenlahti*, *latinan kieli* ja *latinska språket* (Ingo 2000: 158). Suomenkielisessä otsikossa mainitaan pelkkä kaasu, kun taas ruotsinkielisessä puhutaan maakaasusta, eli käännöksessä on semanttinen lisäys. Katson kuitenkin, ettei viesti ole muuttunut, joten sijoitan otsikkoparin rakenteen muutoksiin. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (43) artikkeleissa helsinkiläiset ystävykset maistelevat erilaisia nuudeleita ja pisteyttävät ne.

- (43) Kotikeittiön pikaruoka (Yht: a)
Snabbmat hemma i köket (Sam: a)

Nämäkin esimerkit, kuten monet muut, koostuvat substantiivilausekkeista, jossa suomenkielisessä alkusana on genetiivimuotoinen. Alkuperäisotsikossa on myös kaksi yhdyssanaa, joista yksi (*kotikeittiön*) on pilkottu pienempiin osiin käännöksessä. Tämä on usein tarpeen ruotsinkielen analyyttisen luonteen johdosta, sillä asiaintilojen väliset suhteet hahmotetaan usein preposition avulla, tässä esimerkissä sanan *i* avulla (Ingo 2000: 31). Sanasanainen käännös *Hemkøkets snabbmat* olisi ehkä ymmärrettävä kokonaisuus, mutta ei yhtä luonteva kuin yllä oleva esimerkki. Kieliopilliset rakenteet ovat siis erilaisia, mutta molemmat otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (44) kirjoitukset kertovat S-ryhmän uusista ravintolaketjuista sekä erilaisista ravintoloiden toimintamalleista.

- (44) Ravintoloita ajan henkeen (Yht: a)
Restauranger i tidens anda (Sam: a)

Ensisilmäykseltä alkuperäisotsikko vaikuttaa erikoiselta muotoilunsa johdosta, tämä substantiivilauseke olisi mielestäni luontevampi muodossa *Ravintoloita ajan hengessä*,

verbin puuttuessa. Selitys ilmaantuu itse artikkelissa, jossa esiintyy lause: *Eläväsellä ravintola-alalla uusia ravintolaketjuja voi ilmestyä katukuvaan jopa vuosittain, ajan henkeen ja asiakasomistajien toiveisiin perustuen*. Otsikon osat on siis poimittu tekstistä, kuten tapana on mutta verbi, joka selittää ajan henki -ilmauksen illatiivimuodon ei sisälly otsikkoon. Illatiivimuoto luo myös dynaamisuutta otsikkoon, kun taas ruotsinkielinen otsikko prepositiollaan *i* on staattinen. Nämä otsikot ovat ilmiselviä kertovia otsikoita, sillä kytkös itse artikkeliin on helposti pääteltävissä.

Esimerkin (45) kirjoitukset kehottavat lukijaa sonnustamaan puutarhaa alkukesästä ja antavat erilaisia vinkkejä sen tekoon.

- (45) Inventaario kesäisellä pihamaalla (Yht: f)
 Inventering på sommargården (Sam: f)

Alkuperäisotsikon substantiivilauseke *kesäinen pihamaa* on käännöksessä sulautunut yhdeksi sanaksi *sommargård*. Suora käännös *Inventering på somrig gård/gårdsplan* ei olisi mahdoton, mutta pitkä eikä yhtä iskevä kuin kääntäjän valinta. Iskevyyttä vievät pitkän ilmauksen lisäksi prepositio *på*, kun sisäpaikallissijainen lauseke suomeksi vaatii vain kaksi sanaa. Nämä otsikot ovat leimaotsikoita.

4.2.2 Semanttisia muutoksia

Aineistossa esiintyy myös sellaisia otsikoita, joissa sekä rakenne että semanttinen sisältö oli muuttunut. Näitä tapauksia oli 27 kappaletta (noin 21 %). Kommentoin 21 lyhyesti.

Esimerkin (46) otsikot ovat pääkirjoitusten otsikoita tammikuun *Yhteishyvä*- sekä *Samarbete*-lehdessä.

- (46) Tammikuu – talouskuu (Yht: a)
 Januari börjar året (Sam: a)

Artikkeleissa päätoimittaja kertoo omista mietteistään mitä tulee tammikuuhun ja yhtenä näkökohtana on, että tammikuussa joudutaan laittamaan omaa taloutta kuntoon joulun jäljiltä. Nämä otsikot on muodostettu toisistaan poikkeavilla tavoilla; suomenkielinen otsikko muodostuu kahdesta jutun ytimestä, jotka ajatusviiva erottaa, kun taas ruotsinkielinen otsikko on täydellinen lause. Alkuperäisotsikko on jälleen kerran sekä alku- että loppusointuinen, mitä ei ole yritetty toistaa käännöksessä. Käännösotsikko muodostuu ruotsinkielisille tutusta lastenlaulun kolmesta ensimmäisestä sanasta. Artikkelin kannalta käännös on semanttisesti varsin tyhjä, se ilmoittaa artikkelin teemaksi pelkän tammikuun kun taas alkuperäinen kertoo ytimen olevan sekä tammikuu että talous. Käännöksessä on siis semanttinen poisjätö. Nämä otsikot ovat molemmat kuitenkin kertovia otsikoita.

Esimerkin (47) artikkelit kertovat kansainvälisestä valvontajärjestelmästä, jonka tavoitteena on varmistaa, ettei asiakkaan tarvitse huolestua ostoksiensa alkuperästä.

(47) Eettisyys puntarissa (Yht: f)

Etiken är viktig (Sam: f)

Käännöksessä sana *Eettisyys* on käännetty sanalla *Etiken*, ja eettisyys on yhtä kuin ”etiikkaan perustuva”. Näkökulmassa on siis hiuksenhieno ero, mutta suurempi ero on se, ettei käännöksessä ole toistettu alkuperäisotsikon kuvaannollista ilmausta. Ilmaus *Joutua puntariin* merkitsee sitä, että joutuu arvioitavaksi tai arvosteltavaksi (Kielitoimiston sanakirja 2006). Alkuperäisotsikossa näkökulma siis on se, toteutuuko eettinen tuotanto vai ei. Käännöksessä tyydytään toteamaan artikkelin merkitys, eli ”etiikka on tärkeää”. Nämä ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (48) kirjoituksessa kerrotaan markan historiasta ja pyydetään lukijoita kertomaan omia muistoja markasta.

(48) Mummonmarkka muistoissamme (Yht: a)

Den gamla finska marken (Sam: a)

Kielitoimiston sanakirjan (2006) mukaan tämä leikillinen nimitys markasta, *mummonmarkka*, vakiintui suomalaisten kielenkäyttöön euroon siirtymisen jälkeen. Vastaavaa ruotsinkielistä ilmausta ei ole, joten käännös on tarkoituksenmukaista muotoa *vanha suomalainen markka*. Käännöksestä puuttuu myös muisto-sana ja otsikko olisi esimerkiksi voitu kääntää muotoon *Den gamla finska marken i våra minnen*. Tämä variantti on tosin verraten pitkä eikä niin tehokas kuin alkuperäinen, joten kääntäjän versio on perusteltu. Suomenkielinen otsikko on tässä tapauksessa kertova otsikko, kun taas ruotsinkielinen on leimaotsikko.

Esimerkin (49) artikkeli kertoo valtakunnallisesta teemapäivästä (11.2), jolloin korostetaan turvallisuuden merkitystä ihmisten arjessa.

(49) Monta vaaraa ompe eessä (Yht: b)

Säkerhet i vardagen (Sam: b)

Lähtökielinen otsikko koostuu fraasista, joka esiintyy suomenkielisessä lastenlaulussa, Georg Malmstenin Lasten liikennelaulussa (Lindfors 2006). Kääntäjä on päätenyt otsikossaan ratkaisuun, jossa otsikossa vain ilmoitetaan artikkelin perusajatus. Alkuperäisestä rakenteesta ei siis ole juuri mitään jäljellä käännöksessä. Tämä on varmasti hyvä ratkaisu, muunlainen kyseisen fraasin sanatarkka käännös olisi todennäköisesti takerteleva ja teennäinen. Tässäkin tapauksessa suomenkielinen otsikko on kertova, ja ruotsinkielinen leimaotsikko.

Kirjoitus kertoo ihmiselle välttämättömistä alfa-linoleenihaposta ja linolihaposta. Tekstissä kerrotaan miksi ne ovat välttämättömiä ja niiden lähteet mainitaan.

(50) Vitamiinien veroista rasvaa (Yht: b)

Fina fetter (Sam: b)

Sekä lähtökielissä että kohdekielisessä otsikossa on allitteraatiota ja käsite 'rasva' mainitaan. Semanttisesti otsikot ovat erilaisia siinä mielessä, että alkuperäinen otsikko kertoo näiden rasvojen ja vitamiinien samanarvoisuudesta, kun taas käännöksessä tyydytään kertomaan rasvojen "hienoudesta". Nämä otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (51) kirjoituksissa kerrotaan suomalaisesta keskivertolenkkeilijästä, erilaisista varusteista sekä juoksuharrastuksen hyvistä ja huonoista puolista.

(51) Juoksun aika (Yht: c)

Löpning sommar som vinter (Sam: c)

Suomenkielinen otsikko antaa mielikuvan siitä, että artikkeli kertoisi jostakin tietystä ajanjaksosta, joka jollain tavalla liittyy juoksuun. Käännöksessä mennään astetta pidemmälle ja kerrotaan juoksusta 'niin kesällä kuin talvella' eli ympäri vuoden, mikä vastaa paremmin artikkelin ydintä. Alkuperäisotsikossa on tosin tietynlainen konnotaatio, sillä mieleen juolahtaa nopeasti sanan *juoksuaika*, jota voi käyttää sekä urheilusuorituksen yhteydessä että eläimen kiima-ajasta (MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0). Suomenkielinen otsikko ei siis vastaa artikkelia yhtä hyvin kuin ruotsinkielinen ja käännöksessä on lisäksi verrattuna alkuperäiseen. Otsikot ovat kuitenkin molemmat leimaotsikoita.

Artikkelit kertovat Helkama-pyöristä, pyörän historiasta sekä Helkama Velox -tehtaan tuotannosta Suomessa.

(52) Lälläripyörien päihittäjä (Yht: d)

Cyklar som heter duga (Sam: d)

Alkuperäisotsikko on muodostettu 80-luvun tv-mainoksen laulusäkeestä, jossa lauletaan ”Helkama-pyörä on Helkama-pyörä, vanha pyörä on lälläripyörä”. (Yhteishyvä 2010d: 33.) Tämä puolestaan on uudismuodostus Mika Sundqvistin laulusta *Moottoripyörä on moottoripyörä* (Discogs 2011). Kyseisestä tv-mainoksesta tai laulusta ei ole ruotsinkielistä vastinetta, eikä siis *lälläripyörä*-sanastakaan. *Lälläri* tosin on *Suomi ruotsi suursanakirjassa* (2004) *nynny* tai *raukkis* ja ruotsiksi *tönt* tai *nolla*. Käännöksessä on käytetty sanontaa *som heter duga*, jota vastaa sana *utmärkt* (*Norstedts svenska ordbok* 2004). Edelleen voisi sanoa, että alkuperäisotsikossa mainitaan pyörä, jotka päihittävät muut pyörät, kun taas käännösotsikossa vain kerrotaan erittäin hyvistä pyöristä. Näkökulma on siis toisenlainen ja ruotsinkielinen otsikko hieman tyhjempi, vaikka molemmat otsikot tiivistävät mielestäni hyvin artikkelin sanoman. Otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (53) kirjoitus kertoo Valion jäätelötehtaasta, joka sijaitsee Janakkalan Turengissa.

- (53) Turengin täydeltä jäätelöä (Yht: f)
Glass i stora lass (Sam: f)

Suomenkielisessä otsikossa on käytetty innovatiivisesti *täydeltä*-sanaa, jota käytetään erilaisissa sanaliitoissa, kuten *ei makeaa mahan täydeltä*, *lunta ryöppysi taivaan täydeltä* jne. (MOT Gummerus Uusi suomen kielen sanakirja 1.0 2011.) Kielitoimiston sanakirjassa (2006) on myös ilmaus, joka sopii hyvin kyseisen artikkelin aiheeseen, nimittäin *Puhetta tuli tuutin täydeltä*. Tästä *täysi*-sananjohdoksen kääntämisestä on luovuttu, kuten myös paikkakunnan Turenki sisällyttämisestä käännösotsikossa. Käännösotsikossakin on innovatiivinen ote, sillä sanojen *glass* ja *lass* yhdistäminen johtaa loppusointuun. Ruotsinkielisen otsikon suora käännös olisi *jäätelöä suurissa kuormissa*, joka myös tiivistää hyvin artikkelin. Käännösotsikossa on poisjätetty verrattuna alkuperäiseen, lähinnä siksi, ettei Turenki-paikkakuntaa mainittu käännöksessä. Kääntäjä on keskittynyt esteettisen funktion toteuttamiseen. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (54) kirjoituksissa kehoitetaan lukijaa tekemään omanlaisensa tuulikello tarpeettomasta kattilankannesta ja lusikoista.

(54) Tuulesta temmattua (Yht: e)

Vårens melodi (Sam: e)

Tuulesta temmattu on ilmaus, joka tarkoittaa keksittyä tai tekaistua (MOT Synonymymisanakirja 1.0). *Tekaista*-sana puolestaan vie ajatukset siihen, että tehdään jotain nopeasti ja vaivatta. Tämä on kirjoitelman ydin; tämän tuulikellon tekeminen on helppoa. Lähtökielinen otsikko on siis sekä metaforinen että kirjaimellinen, sillä se vie sekä ajatukset siihen, että tämä tehdään vaivatta ja tuulen ansiosta tämä toimii. Artikkelin lopussa on lause ”Anna tuulen soitella kevään heleimmät sävelet.” joka on käännetty ruotsiksi muotoon ”Låt vinden spela vårens melodi.” Molempien kielten loppukaneetit ovat tavallaan molempien otsikoidenkin ytimet, Käännöksessä hieman kirjaimellisemmin. Siinä ei myöskään esiinny kielikuvaa. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (55) otsikoiden artikkeleissa on lyhyt kuvaus eräästä ruokakaupan tuoteryhmävastaavasta.

(55) Lupsakan työyhteisön luottohenkilö (Yht: e)

Gemytlig arbetsgemenskap (Sam: e)

Koko kirjoitus on kyseisen haastateltavan sitaatti, jossa hän kuvailee työyhteisöään lupsakaksi. Tämä on käännetty onnistuneesti ruotsiksi sanoilla *gemytlig arbetsgemenskap*. Artikkelissa kerrotaan myös henkilön pitkästä työurasta ja kokemuksesta luottamusmiehenä, joista otsikossa on johdettu sana *luottohenkilö*. Tämä puuttuu kokonaan käännösotsikosta, eli kyseessä on semanttinen poisjättö. Nämä otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (56) artikkeleissa neljä rock-henkistä miestä maistelevat hilloja ja antavat palautetta niistä.

(56) Hevisti hilloa (Yht: d)

Sylt för hela slanten (Sam: d)

Otsikoissa perusideana on hillo-sanain mainitseminen ilman sen enempää informaation tarjontaa. Suomenkielinen otsikko tosin on hauska siinä mielessä, että artikkelin kuvassa näkyy neljä raskaan rockin tyylin omaavaa miestä, eli ”hevimiestä”. Sana *hevisti* on muodostettu ilmauksista *hevin*, *hevillä*, joita perinteisesti on käytetty vain kielteisissä ilmauksissa, esim. *tästä ei hevin tehdä poikkeuksia, hän ei hevillä luovu* (*Suuri suomiruotsi sanakirja*). *Hevisti*-ilmaus on hieman uudempi eikä esiinny yhtä frekventisti sanakirjoissa mutta merkitys on ’paljon’. Ruotsinkielisessä otsikossa allitteraatiosta ja sukkeluudesta on luovuttu ja tyydytty toistamaan sana hillo ja muodostettu otsikko, jossa on hyvin pieni informaatioarvo; ’hilloa koko rahan edestä’. Sekä tyyli että semanttinen viesti ovat siis käännöksessä erilaisia, mutta en usko että kääntäjällä muuta mahdollisuutta olisi ollutkaan. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (57) lyhyet artikkelit kuvailevat lemmikkieläinten nivelrikkoa, sairauden oireita ja hoitoa.

(57) Tunnista lemmikin nivelrikko (Yht: f)

Hur undviker man artros hos keldjur? (Sam: f)

Otsikot tiivistävät molemmat tavallaan artikkelin sanomaa, mutta eri kohtia artikkelista. Alkuperäinen otsikko on täydellinen lause, joka fokusoii artikkelissa kerrottaviin oireisiin. Käännösotsikko on täydellinen lause mutta myös kysymyslause, ja kohdentaa näkökulmaa sairauden ehkäisyyn. Käännösvaihtoehto on mielestäni hyvä, sillä ruotsiksi ei olisi ollut mahdollista saavuttaa yhtä lyhytsanainen ja sujuva otsikko, jossa kaikki merkitystä kantavat komponentit olisivat olleet edustettuina. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (58) kirjoitukset ovat katsauksia tulevan kesän vaatteisiin.

- (58) Pitkä kuuma kesä (Yht: f)
Sommaren är kort.. (Sam: f)

Otsikoissa on se erikoisuus, että ne semanttisesti ovat miltei toistensa vastakohtia. Näiden otsikoiden olennainen piirre piilee siinä, että molemmat tuovat mieleen tietyn laulun sanat. Pitkä kuuma kesä on suomenkielisille tuttu Popedan laulu, kun taas Sommaren är kort on ruotsalaisen Tomas Ledinin tunnettu laulu (Discogs 2011). Otsikot ovat siis tavallaan merkitykseltään toistensa ääripäitä, mutta tässä käytettyä käänösmenetelmää voisi samastaa adaptaatioksi. Kääntäjä on myös lisännyt omaan otsikkoonsa kaksi pistettä. Toimittaja Jorma Miettinen (1988: 171) katsoo, että kolmen pisteen käyttö otsikon lopussa on vihjailua, eli että otsikonlaatija on varauksellinen otsikon väittämän suhteen. Tässä esimerkissä kääntäjä tosin käytti vain kahta pistettä mutta voi olla, että kääntäjä tällä menetelmällä lievensi toteamusta 'kesä on lyhyt'. Suomenkielinen otsikko on leimaotsikko kun taas ruotsinkielinen on kertova.

Esimerkin (59) otsikoiden artikkelit kertovat potkukelkkojen suosiosta ja E.S Lahtinen Oy -yrityksestä.

- (59) Potkukelkka vie lapsuuteen (Yht: b)
Än glider sparkstöttingen (Sam: b)

Sekä alkuperäisessä että käännetyissä artikkelissa ensimmäinen lause kertoo ihmisten halusta ostaa samannäköisiä potkukelkkoja kuin heillä on lapsina ollut. Tämä on suomenkielisen otsikon ydin, eli eräänlainen nostalginen näkökulma. Käänösoitsikko taas kertoo potkukelkkojen vieläkin elävästä suosiosta, eikä samalla tavalla fokusoi lapsuuden muisteluun. Nämä otsikot ovat kertovia otsikoita.

Artikkelit kertovat Birdlife Suomen järjestämästä pihabongaus-tapahtumasta ja lintubongauksesta yleensä.

(60) Tähyile tinttiä, suojele luontoa (Yht: a)

Fåglar i kikaren (Sam: a)

Kyseisessä pihabongaus-tapahtumassa kerrotaan myös luonnonsuojelusta, mikä selittää suomenkielisen otsikon toisen substantiivilausekkeen. Käännösotsikossa luonnonsuojelunäkökulma puuttuu kokonaan, eli käännöksessä on semanttinen poisto. Kuten ruotsinkielisestä otsikosta näkyy, siinä ei kehoiteta tekemään mitään, vaan ainoastaan kerrotaan idiomaattisesti artikkelin aihe. Silläkin tosin on omanlaisensa kytkös artikkeliin, jolloin molemmat otsikot hahmottuvat kertoviksi otsikoiksi.

Esimerkin (61) artikkeleissa kerrotaan pienten lasten unesta ja unen määrästä.

(61) Aatuutilullaa (Yht: c)

Vyssan lull (Sam: c)

Otsikot vievät ajatukset sanoihin *tutia*, *tuutia*, *tuutulaulu* ja *tuudittaa*-sanana ruotsinkielinen vastine on *vyssja ett barn till sömns* (*Suuri suomi-ruotsi sanakirja*). *Vyssan lull* on puolestaan Evert Tauben tekemä tunnettu ruotsinkielinen tuutulaulu, joka alun perin on kuultu muodossa *Byssan lull* (Discogs 2011). Myös suomenkielinen otsikko on perinteinen suomalainen kehtolaulu, joka löytyy mm. Suomen Äänitearkistosta (2012). Tämän käännös menetelmän voisi siis samastaa adaptaatioksi. Näillä ei kuitenkaan ole selvää kytköstä itse artikkeleihin, eivätkä ne ”väitä” mitään, joten ne eivät voi olla kertovia otsikoita. Sen johdosta, että otsikot ovat lauluja ja otsikot sen myötä kuitenkin voi sijoittaa tiettyyn kontekstiin, katson että ne ovat leimaotsikkoja.

Esimerkin (62) artikkelit kertovat koiran kanssa liikkumisesta ja tämänlaisen liikunnan terveyshyödyistä.

(62) Liikuttava lemmikki (Yht: d)

Motionssällskap (Sam: d)

Alkuperäisessä otsikossa sanalla *liikuttava* on kaksi merkitystä. Se ilmaisee sekä sitä, että koira vaatii omistajaltaan liikuntaa että sitä, että koira on myötätuntoa herättävä. Ruotsinkielessä ei tällaista monimerkityksistä sanaa esiinny, joten kääntäjä on päättänyt keskittyä liikuntanäkökulmaan. Artikkelissa puhutaan myös siitä, että hyvässä seurassa on mukava liikkua, josta käännösotsikkokin kertoo. Otsikot ovat siis sekä rakenteeltaan että merkitykseltään erilaisia mutta hahmottuvat kuitenkin molemmat kertoviksi otsikoiksi.

Esimerkin (63) otsikot kuuluvat toukokuun numeron pääkirjoituksiin, ja päätoimittaja pohtii näissä liikkumisen esteettömyyttä kaupassa esimerkiksi lastenvaunujen kanssa ja vanhusten osalta.

(63) Helppo ostosreissu (Yht: e)

Inköp utan hinder (Sam: e)

Kun alkuperäistä otsikkoa vertaa käännökseen, huomaa että käännöksessä on ikään kuin käänteinen näkökulma. Sanaa *helppo* ei ole käännetty sellaisenaan, vaan fokusoitu artikkelin sanomaan, eli esteettömään asiointiin. Sanaa *reissu* ei myöskään ole käännetty, vaan kokonaan jätetty pois ja tyydytty kertomaan ostosta. Näkökulmien eroavaisuuksien johdosta semanttiset viestit ovat hieman erilaisia. Suomenkielinen otsikko ei mielestäni ole niin selkeä kuin ruotsinkielinen. Sana *helppo* on laaja käsite ja voi viitata useisiin asioihin, eikä yhtä suoraan viittaa esteettömyyteen kaupassa kuin käännöksen sanapari *utan hinder*. Käännös on siis perusteltu, sillä se vastaa paremmin artikkelin sanomaa kuin alkuperäinen otsikko. Otsikot ovat leimaotsikoita.

Esimerkin (64) otsikoiden artikkelit kertovat näkkileivän historiasta sekä Vaasan Oy:n Kotkan tehtaasta.

(64) Näin on näkkileipä! (Yht: a)

Knäckebröd för hela slanten! (Sam: a)

Otsikot on muodostettu siten, että mainitaan sana näkkileipä “hauskalla” tavalla ilman sen enempää informaation tarjontaa. *Näin on näkkileipä!* -fraasi on muodostettu ilmauksesta *näin on marjat*, tai *näin on näreet*, (MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0) ja hauskuutta lisää se, että allitteraatio on mahdollinen sanan *näkkileipä* yhteydessä. Kääntäjä on valinnut käännösratkaisun, jota käytetään toisessakin aineistoni esimerkissä, eli *för hela slanten* -ilmauksen. Suomenkielinen otsikko on siis uudismuodoste ja hokema, jota on mahdoton kääntää suoraan, joten kääntäjän ratkaisu on perusteltu. Katson kuitenkin semanttisen viestin olevan erilainen, käännöksen ’koko rahan edestä’ -lisäyksen myötä. Nämä otsikot ovat myös sen verran omaleimaisia, että niissä ei esiinny leimaotsikon tai kertovan otsikon piirteitä. Molemmissa on kuitenkin selvästi huudahduksen tuntomerkit, joten ne sijoittuvat huudahdus ja puhuttelu -kategoriaan.

Esimerkin (65) otsikoiden artikkelit kertovat nuorten työllistymisestä S-ryhmässä.

(65) Nuorten ykköstyöllistäjä (Yht: b)

Populär bland ungdomar (Sam: b)

Yllä olevat otsikot ovat hyvin erilaisia verrattuna toisiinsa. Suomenkielinen otsikko on väittäjä, joka tekee selväksi koko artikkelin johtoajatuksen, X on suosittu työnantaja nuorten keskuudessa. Käännös on häilyvämpi, siinä ei kerrota miksi jokin on suosittu, sillä työllistämisen näkökulma puuttuu. Syy käännösotsikon erilaisuuteen voi olla työllistäjä-sanan hankaluus. Suomi voi tällä tavalla johdinten avulla muodostaa verbeistä tekijän nimityksiä (Iso suomen kielioppi 2005), ruotsinkieli ei tässä ole yhtä produktiivinen. Ilmaus olisi voitu kääntää sanalla *arbetsgivare*, eli *työnantaja*, mutta siinä on näkökulmaero verrattuna *työllistäjä*-sanaan. Otsikot ovat kertovia otsikoita.

Esimerkin (66) artikkelit ovat tietoisukuja tippaleivästä ja kertovat tippaleivän historiasta ulkomailla sekä Suomessa.

(66) Tiedonmurusia tippaleivästä (Yht: e)

Struvans historia (Sam: e)

Tiedonmurunen, tiedonmuru ja tiedonjyvä ovat synonyymeja ja ruotsiksi ilmaus on muotoa *korn av kunskap* (Suuri suomi-ruotsi sanakirja 1997). Tämän ruotsinkielisen monisanaisen ilmauksen käyttäminen otsikossa johtaisi siihen, että otsikko menettäisi iskevyytensä, joten kääntäjä on päättänyt tiivistää itse artikkelin otsikossa. Kääntäjä on käyttänyt *historia*-sanaa, kun taas alkuperäisotsikko tuo mieleen jonkinlaiset pienet tietoiskut. Mielikuvat otsikoista ja vastaavasti artikkelien sisällöstä ovat siten hieman erilaiset. Nämä otsikot ovat molemmat leimaotsikoita.

5 YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Tässä tutkielmassa olen vertaillut suomenkielisen *Yhteishyvä*-lehden otsikoita ruotsinkielisiin vastineisiin *Samarbete*-lehdessä. Kommentoin sekä alkuperäisotsikoita että käännöksiä kieliopin kannalta rakenteellisesta näkökulmasta, ja myös semanttisista lähtökohdista. Luokittelin myös kaikki otsikot syntaktis-semanttisen teorian mukaisesti leimaotsikoihin, kertoviin otsikoihin, huudahdus- ja puhutteluotsikoihin sekä yhdistelmäotsikoihin.

Aineistoni poimin kuudesta ruotsinkielisestä ja kuudesta suomenkielisestä lehdestä, jotka käsittivät puolen vuoden ajanjakson. Käännösmenetelmät *Samarbete*-lehdissä säilyvät samankaltaisina tämän jakson aikana, käännökset ovat siis suoria mahdollisuuksien mukaan ja joustokäännöksissä on jatkuvasti pyritty nasevuuteen, iskevyyteen ja erilaisiin sanaleikkeihin, eli tyyli on pyritty pitää samankaltaisena kuin *Yhteishyvä*-lehdessä. Otsikot on kuitenkin muodostettu kohdekielen normeja silmällä pitäen, kaikki käännökset ovat mielestäni hyvää ruotsinkieltä eikä yhdessäkään aineistoni esimerkissä ole kielioppi-, tai käännösvirhettä eikä muuta lapsusta. Mielestäni kääntäjän käännösmenetelmät ja valinnat tuntuivat hyvin luontevilta ja jollain tapaa läpinäkyviltä, sillä jokaisen esimerkin kohdalla oli suhteellisen helppo arvioida, minkä johdosta kääntäjä oli päätenyt tiettyyn käännökseen. Kääntäjä oli myös muodostanut otsikot, kuten otsikoita tapana on muodostaa, eli esimerkiksi useimmiten jättänyt epämääräiset ja määräiset artikkelit pois (*en/ett, den/det*), jne.

Otsikkopareja oli yhteensä 127. Mielestäni kaikki otsikot olivat hyviä ratkaisuja, suurin osa käännösotsikoista oli muodostettu suorien käännösmenetelmien avulla. Yleisesti ottaen mielestäni alkuperäiset otsikot ovat idiomaattisempia ja leikillisempiä kuin käännösotsikot. Lähtökielisissä otsikoissa esiintyy murteellisuutta (*ossaamista*), slangia (*popot*) ja fraasi tutusta lastenlaulusta (*monta vaaraa ompi eessä*). Nämä oli käännetty arkisemmilla lausekkeilla ruotsiksi. En kuitenkaan usko tämän johtuvan erilaisesta tyyllillisestä jakautumisesta suomen ja ruotsin välillä, vaan tämä on käännöksen ”hintaa”. Kun

lähtökielistä ilmausta ei kaikilla kielen tasoilla pystytä toistamaan toisella kielellä, joudutaan usein selventämään asian ydin tarkoituksenmukaisella fraasilla.

Toisin sanoin, kun alkuperäisotsikossa sekä merkityksellä, muodolla, että tyyllillä oli tärkeä rooli, sai muoto tai tyyli usein astua sivuun. Joissain tapauksissa tosin kääntäjä harjoitti innovatiivisuuttaan ja loi toisista merkityskomponenteista otsikon, jossa esiintyi esim. allitteraatiota. Oletukseni siitä, että kääntäjä useammin noudatti otsikon ja/tai artikkelin semanttista viestiä kuin alkuperäisotsikon rakennetta oli siis tosi. Niissä tapauksissa, joissa suora käänös oli mahdollinen, toteutui useimmin kaikki kriteerit. Väli-merkkejä käytettiin jonkin verran niin alkuperäisotsikoissa kuin käänöksissäkin, mikä on mielestäni harvinainen näky verrattuna muihin julkaisuihin ja aikakauslehtiin.

Tutkielmani alussa pohdin myös sitä, onko kääntäjä onnistunut olemaan lähtökielelle uskollinen, etenkin merkityksen suhteen. Mielenpiteeni tällöin oli myös se, että jos vastaus on kieltävä, on käänös kiistatta ainakin jollain tasolla epäonnistunut. Analyysivaiheessa totesin, että käänösotsikot, jotka eivät välittäneet samaa merkitystä kuin alkuperäisotsikko eivät lainkaan olleet epäonnistuneita, vaan toimivat omalla tavallaan juuri *Samarbete*-lehdessä julkaistun artikkelin otsikkona. Esimerkiksi otsikot *Turengin täydeltä jäätelöä* ja *Glass i stora lass* eivät semanttisesti vastaa toisiaan, mutta mielestäni kääntäjä on tässä ollut hyvin kekseliäs ja luonut toimivan otsikon. Kääntäjä vaikuttaisi siis olevan *skoposteorian* kannattaja (ks. 2.4). Oletan, että alkuperäisotsikon laatija tämän artikkelin kohdalla on sisällyttänyt paikkakunnan Turenki otsikkoon alkukirjaimen *T* johdosta, eikä sen tähden, että kyseinen paikkakunta on olennainen osa koko artikkelia. Näin ilmeisesti kääntäjäkin on asian hahmottanut, joten hän on muodostanut omanlaisensa sanasukkeluuden loppusointuineen, jonka merkitys on 'kuormittain jäätelöä'. Kääntäjä on siis mielestäni ollut lähtökielelle sen verran uskollinen kun on ollut tarpeen.

Luokittelin otsikot suoriin käänöksiin ja joustokäänöksiin. Joustokäänökset luokittelin edelleen tapauksiin, joissa rakenne oli muuttunut verrattuna alkuperäiseen ja tapauksiin, joissa sekä rakenne että semanttinen sisältö oli muuttunut. Tämä luokittelu ei ollut yhtä ongelmaton kuin olin kuvitellut. Jos käänöksessä oli sanaluokan muutos verrattu-

na alkuperäiseen otsikkoon, kuului se mielestäni luontevasti rakenteen muutoksiin. Ongelmia aiheuttivat mm. idiomit ja muut kollokaatiot. Otsikon *Oma koti kullan kallis* kääntäisin itse suhteellisen nopeasti muotoon *Egen härd guld värd*, sillä se on tunnettu sanonta. Se ei kuitenkaan lekseemitasolla ole suora käännös, joten olen mieltänyt erilaisten idiomien käännökset joustokäännöksiksi. Myös tietty laulu, joka oli käännetty vastaavanlaisella ruotsinkielisellä laululla, aiheutti ongelmia luokituksen suhteen. Tavallaan sekä *Aatuutilullaa* ja *Vyssan lull* tuovat kehtolaulun sekä suomenkielisen että ruotsinkielisen lukijan mieleen mutta olen kuitenkin luokitellut nämä tapaukset semanttisiin muutoksiin kuuluviksi, sillä kyseessä on kuitenkin eri laulut.

Suoria käännöksiä oli 52 (noin 41 %), joustokäännöksiä, joissa pelkkä rakenne oli muuttunut, oli 48 (noin 38 %) ja joustokäännöksiä, joissa sekä rakenne että merkitys oli muuttunut, oli 27 (noin 21 %), (ks. Liite 1). Liitteissäni olen sijoittanut alkuperäisotsikot vasempaan laitaan ja käännökset oikeaan niin, että alkuperäisotsikko ja käännös ovat vierekkäin. Liitteessä 2, alkuperäisotsikko ja käännösotsikko ovat vierekkäin jos syntaktis-semanttinen luokittelu on sama. Jos ei ole, alkuperäisotsikon oikealla puolella on tyhjä kohta ja käännösotsikko luokiteltuna toisen otsikkotyypin alla. Vastaavasti käännöksen vasemmalla puolella on tyhjä kohta.

Mainitsin aiemmin, että otsikontekijä ei toisinaan keskity informaation välittämiseen vaan käyttää erilaisia tyylikeinoja päämääränään luoda jokin tunnelma. Hyvin suuri osa otsikoista oli juuri tällaisia tapauksia, näissä usein mainittiin tietty esine tai objekti, joka liitettiin esimerkiksi sopivaan sanontaan tai jonka ympärille oli kerätty alku- tai loppusointuisia (mitäänsanomattomia) sanoja, esim. *Näin on näkkileipä*, *Vitamiinien veroista rasvaa*, *Hevisti hilloa* jne. Edellä mainittu strategia toimi näin ollen myös usein kääntäjänkin strategiana, joten esimerkit oli käännetty muotoihin *Knäckebröd för hela slanten!*, *Fina fetter* ja *Sylt för hela slanten*. Semanttisen viestin toistaminen on siis käännöksissä usein jäänyt toteuttamatta, mutta mielestäni otsikot ovat kuitenkin käännetty niin suoraan kuin on ollut mahdollista ja tarpeen, sillä jonkin tietyn merkityksen antaminen alkuperäisissä otsikoissa ei useinkaan ole ollut päämäärä. Kääntäjä on siis mah-

dollisuuksien mukaan tehnyt suoran käännöksen ja kun tätä mahdollisuutta ei syystä tai toisesta ollut laatinut joustokäännöksen.

Mainitsin aiemmin, että yksi otsikon muodostamisen suositus on verbin sisällyttäminen kyseiseen lausekkeeseen. Aineistoni otsikoista kuitenkin alle kolmasosassa otsikoista esiintyi verbi. Tämä siis tukee Antero Niemikorven näkemystä siitä, että tiettyjen aikakauslehtien otsikot suosivat fragmentteja, eli kieliopillisesti epätäydellisiä lauseita (ks. 2.3). Otsikoita käsittelevä kirjallisuus koskee kuitenkin pääosin sanomalehtiotsikoita ja näin ollen katson tutkimukseni myötä, että sanomalehtien otsikot ja aikakauslehtien otsikot ovat tai voivat olla erilaisia. Jos sanomalehden artikkelin perustehtävä on tiedottaa, kertoa, että jossakin tapahtuu jotakin, väitteeseen eli otsikkoon sisältyy luonnollisesti verbi. Aikakauslehtien tehtävät ovat mielestäni mm. luoda mielikuvia, sävähdyttää ja ehkä jopa vaikuttaa. Tämä näkökulma perustelee aineistoni otsikoista esimerkiksi tyyppejä *Kesäyön unelmia*, *Pelon aika* ja *Vaarojen juoksu*. Täten myös asiakaslehtien markkinointinäkökulma saattaa vaikuttaa otsikoidenkin muotoiluun. Artikkeleissa oli harvemmin kyse tietystä tapahtumasta, jota uutisoitiin, vaan esimerkiksi uudesta tuotteesta, jota mainostettiin.

Verraten suuri osa otsikoista on suhteellisen suorina käännöksiä. Osasyys siihen on varmasti sama lukijakunta. Mainitsin aiemmin, että rankisiteinen käännös usein on mahdollinen, jos käännetään sukukielten välillä. Suomi ja ruotsi eivät ole sukukieliä, mutta suomen-ruotsi ja suomi elävät rinta rinnan ja maailmankuva voi tämä johdosta olla samankaltainen. Toinen näkökulma, mikä ehkä voi selittää aineistoni suorien otsikoiden suurta määrää, on se, että otsikot ovat lyhyitä. Muun muassa Ingo on todennut, että sanasanainen tai kirjaimellinen käännös usein on mahdotonta saavuttaa. Kun otsikot (ainakin analysoimassani aineistossa) usein koostuvat vain kolmesta sanasta, on suora käännös oletettavasti hyvin usein mahdollinen.

Marginaalinen osa käännösartikkeleista on sellaisia, joita on jonkin verran lyhennetty verrattuna alkuperäiseen. Erot ovat kuitenkin niin pieniä, ettei näiden artikkelien semanttinen viesti ole muuttunut verrattuna alkuperäiseen artikkeliin, eikä vastaavasti

otsikkokaan. Tiesin etukäteen lyhennyksistä, mutta luulin vertailussa ilmaantuvan enemmän eroja merkityksen kannalta kuin mitä todella ilmaantui. Osasyys tähän on varmasti se, että otsikot ovat sen verran lyhyitä, ettei niihin paljon informaatiota ole sisällytetty. Toki merkitysvivahteita esiintyi paljolti, kuten analyysistani huomaa. Ne eivät kuitenkaan olleet niin suuria, että suomenkielinen ja ruotsinkielinen lukija saisi tyystin erilaisen kuvan siitä, mistä artikkelissa aiotaan kertoa. Näin ollen katson, että käännetty otsikot aika lailla herättivät minussa samanlaisia mielikuvia tulevasta artikkelista kuin alkuperäisotsikot.

Luonnollisesti ne tapaukset, joissa kääntäjä oli muodostanut suoran käännöksen, lähtökielinen ja kohdekielinen olivat samaa otsikkotyyppiä. Ainoastaan joustokäännösten kohdalla lähtökielinen ja kohdekielinen otsikko saattoivat edustaa eri otsikkotyyppiä. Syntaktis-semanttinen luokittelu tuntui haastavalta tiettyjen esimerkkien kohdalla. Etenkin otsikot, jotka koostuivat genetiiviattribuutin sisältävästä substantiivilausekkeesta, olivat hankalia ja näitä oli aineistossani useita. Päämääränäni alun perin oli tutkia pelkkiä otsikoita, eikä syventyä artikkeleihin juuri lainkaan. Toisin kävi, sillä kertovan otsikon ja leimaotsikon ero on siinä, pystyykö lukija artikkelin kontekstista päättämään mistä osarakenteista otsikko on muodostettu. Jos lukija pystyy tämän tekemään, on kyseessä kertova otsikko. Täten minunkin oli aika ajoin syvennyttävä itse artikkeliin.

Leimaotsikot näyttäisivät olevan hieman yleisempiä ruotsinkieleessä kuin suomenkielessä. Leimaotsikoiden osuus ruotsissa oli 56 otsikkoa (44 %), kun se suomessa oli 43 otsikkoa (34 %). Kertovia otsikoita esiintyi suomenkielisinä 80 (63 %) ja ruotsinkielisinä 68 (54 %). Aineistossa esiintyi myös kaksi suomenkielistä huudahdusotsikkoa (1,6 %) ja vastaavasti kaksi ruotsinkielistä huudahdusotsikkoa (1,6 %). Yhdistelmäotsikkoja esiintyi kaksi, yksi alkuperäisotsikko (0,8 %) ja tämän ruotsinkielinen vastine (0,8 %), (ks. Liite 2.) Ralf Vahteran väitöskirjan aineistossa, ruotsinkielisten leimaotsikoiden osuus oli yli kaksinkertainen verrattuna suomenkielisiin leimaotsikoihin. On kuitenkin huomioitava se, että Vahteran väitöskirja ei pohjautu käännöksiin ja on mielestäni odotettavaa, että käännökset useimmiten ja mahdollisuuksien mukaan seuraavat lähtötekstin kieliopillista ja semanttista muotoa. Näin ollen leimaotsikoiden eroavaisuudet osuuksis-

sa kielten välillä omassa aineistossani saavat mielestäni lisäpontta vaikei laskennalliset erot olleetkaan niin suuria. Katson siis tutkimukseni myötä, että ruotsi suosii leimaotsikoita jonkin verran enemmän verrattuna suomeen.

Tämä tutkielman myötä katson, että suomenkieliset otsikkorakenteet ovat jonkin verran erilaisia kuin ruotsinkieliset. Suomi hahmottaa yleisesti, ei vain otsikoissa, maailman dynaamisesti, kun taas ruotsilla on staattisempi näkökulma. Aineistoni otsikko *Värilois-toa talveen* ja vastine *Färgprakt på vintern* on esimerkki tästä eroavaisuudesta. Erosija illatiivi luo liikettä suomenkieliseen otsikkoon kun taas kun taas ruotsinkielisen otsikon liike ikään kuin pysähtyy preposition *på* johdosta (ks. 2.2). Uskoisin, että tämä hahmotusero on osasy siihen, että leimaotsikot ”sopivat” ruotsinkieleen ja kertovat otsikot suomenkieleen, yllä olevista otsikoista edeltävä todella on kertova otsikko ja jälkimmäinen leimaotsikko. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia, miten nämä dynaamisuuden ja staattisuuden erot otsikoissa suomen ja ruotsin kielen välillä toteutuvat esimerkiksi tieteellisten julkaisujen tai erilaisten verkkojulkaisujen kohdalla. Käännösotsikoita voisi myös tutkia *skoposteorian* näkökulmasta, onko otsikon toimivuus kohdeympäristössään muidenkin julkaisujen kohdalla tärkeämpää kuin merkitykseltään tarkka käännös? Tällöin tutkielman aineisto voisi koostua monista erityyppisistä korpuksista ja näidenkin eroavaisuuksia voisi tutkia.

LÄHTEET

Aineistolähteet:

Samarbete (2010a–f). 102. painos. Helsinki: Suomen osuuskauppojen keskuskunta. Tammi–Kesäkuu 2010.

Yhteishyvä (2010a–f). 106. painos. Helsinki: Suomen osuuskauppojen keskuskunta. Tammi–Kesäkuu 2010.

Kirjallisuuslähteet:

Ahlberg, Marina (2011). Översättning av *Samarbete*. Sähköpostiviesti Siru Lamminpäälle 16.11.2011.

Aikakausmedia (2010). Asiakaslehdet ovat vahva viestintäkanava [online]. [Lainattu 6.5.2012]. Saatavilla: <http://www.aikakauslehdet.fi/Etusivu/Ajankohtaista/Tiedotteet/2010/Asiakaslehdet-ovat-vahva-viestintakanava/>

Bolander, Maria (2005). *Funktionell grammatik*. Stockholm: Liber

Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation*. London: Oxford university press.

Conon, Lars (1979). Språk och stil i nyhetsrubriker. Teoksessa: *Språket i spalterna. Ord och stil*. Språkvårdssamfundets skrifter 8, 32–51. Lund: Studentlitteratur.

Discogs (2011). Evert Taube [online]. [Lainattu 18.4.2012]. Saatavilla: <http://www.discogs.com/Evert-Taube-I-Våra-Hjärtan/release/1904059>

Discogs (2011). Mika Sundqvist [online]. [Lainattu 14.2.2012]. Saatavilla: <http://www.discogs.com/Mika-Sundqvist-Moottoripy%C3%B6r%C3%A4-On-Moottoripy%C3%B6r%C3%A4-Njuu-Jork-Citi-Beibi/release/1582253>

Discogs (2011). Popeda [online]. [Lainattu 8.3.2012]. Saatavilla: <http://www.discogs.com/Popeda-Kuuma-Kesä/release/2721442>

Discogs (2011). Tomas Ledin [online]. [Lainattu 8.3.2012]. Saatavilla: <http://www.discogs.com/Tomas-Ledin-Sommaren-Är-Kort/master/286703>

HS (2011). Ilmoittajapalvelu [online]. [Lainattu 6.10.2011]. Saatavilla: <http://ilmoittajapalvelu.hs.fi/Helsingin+Sanomat>

Helsing, Birgitta, Magdalena Hellquist & Anders Hallengren (2000). *Bevingat*. Från Adam & Ewa till Övåntat besök. Ytterlids, Falkenberg: Bonniers Förlag.

- Ingo, Rune (1990). *Lähtökielestä kohdekieleen. Johdatusta käänntieteeseen*. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY
- Ingo, Rune (2000). *Suomen kieli vieraan silmin*. Vaasan yliopiston käännteteorian ja ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut N:o 26. Vaasa: Vaasan yliopisto.
- Ingo, Rune (2007). *Konsten att översätta. Översättandets praktik och didaktik*. Lund: Studentlitteratur
- ISK (2004) = *Iso suomen kielioppi*. Hakulinen, Auli, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 950. Helsinki
- Iso suomen kielioppi (2005). [online]. [Lainattu 19.4.2012]. Saatavilla: <http://kaino.kotus.fi/visk/etusivu.php>
- Kielitoimiston sanakirja 1–3* (2006). Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 140.
- Kotilainen, Lauri (1990). *Hyvä lehtijuttu – kirjoittajan opas*. Kuopio: Minnapress Oy.
- Kotilainen, Lauri (2003). *Parempi lehtijuttu*. Jyväskylä: Inforviestintä.
- Levikintarkastus Oy (2011). Lt-levikkitilasto 2010 [online]. [Lainattu 5.10.2011]. Saatavilla: <http://www.levikintarkastus.fi/levikintarkastus/tilastot/Levikkitilasto2010.pdf>
- Lindfors, Jukka (2006). Kolmesta possusta liikennelauluun. *Elävä arkisto* [online]. Saatavilla: http://yle.fi/elavaarkisto/artikkelit/kolmesta_ossusta_liikennelauluun_17079.html#media=17084
- Miettinen, Jorma (1988). *Toimitustyö*. Journalistiksi suuntautuvan oppikirja. Hämeenlinna: Yliopistopaino
- MOT Gummerus Uusi suomen kielen sanakirja 1.0 (2012). [online]. [Lainattu 16.01.2012]. Saatavilla rajoitetusti: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/netmot.exe?motportal=80>
- MOT Norstedts Svensk ordbok 1.0 (2012). [online]. [Lainattu 19.4.2012]. Saatavilla rajoitetusti: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/>
- MOT Ruotsi 3.1 suomi-ruotsi (2012). [online]. [Lainattu 16.01.2012]. Saatavilla rajoitetusti: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/netmot.exe?motportal=80>
- MOT Schildts Finlandssvensk ordbok 1.0 (2012). [online]. [Lainattu 19.4.2012]. Saatavilla rajoitetusti: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/>

- MOT Synonymisanakirja 1.0. (2012). [online]. [Lainattu 5.5.2012]. Saatavilla rajoitusti: <http://mot.kielikone.fi/mot/vaasayo/netmot.exe/>
- Niemikorpi, Antero (1994). Otsikkokieli – epäkieltäkö? Havaintoja kielen fragmentaarisista ilmauksista. Teoksessa: *Kääntämisen tutkimuksen päivät Oulussa 14.-15.12.1993*, 92–100. Oulu: Oulun yliopisto.
- Nordman, Marianne (1995). Rubriken i vetenskaplig och i populärvetenskaplig gestalt. Teoksessa: Detlef Wilske (toim.) *Erikoiskielet ja käännösteoria. VAKKI-symposiumi XV*. Vaasan yliopiston käännösteorian ja ammattikielten tutkijaryhmän julkaisut 20. Vaasa. 180–192.
- Norstedts svenska ordbok* (2004). Göteborg: Norstedts Förlagsgrupp AB.
- Okkonen, Antero (1986). *Toimittajan työ I*. Neljäs tarkistettu painos. Hämeenlinna: Arvi A. Karisto Osakeyhtiö.
- Rahtu, Toini (2011). Tekstilaji on työkalu. Teoksessa: Inkeri Vehmas-Lehto (toim.) *Kääntämisen tekstilajit ja tekstilajien kääntäminen*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Reiss, Katharina & Hans J. Vermeer (1986). *Mitä kääntäminen on? Teoriaa ja käytäntöä*. Helsinki: Gaudeamus
- SAG (1999) = *Svenska Akademiens grammatik. Ord*. Utgiven av Ulf Teleman, Staffan Hellberg, Erik Andersson under medverkan av Lisa Christensen et al. Bd 2. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Saukkonen, Pauli (1984). *Mistä tyyli syntyy?*. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY.
- Suomen Äänitearkisto (2012). Aa tuuti lullaa. [online]. [Lainattu 5.5.2012]. Saatavilla: <http://www.aanitearkisto.fi/firs2/fi/kappale.php?Id=Aa%20Tuuti%20Lullaa>
- Suomi-ruotsi-suursanakirja* (2004). (toim.) Birgitta Romppanen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Suuri suomi-ruotsi sanakirja* (1997). (toim.) Birgitta Romppanen. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY
- Vahtera, Ralf (2009). *Otsikkorakenteita*. Kontrastiivinen tutkimus suomen- ja ruotsinkielisten sanomalehtien syntaktis-semanttisista otsikkotyypeistä. Vaasa: Universitas Wasaensis.

- Vahtera, Ralf (2011). Sanomalehtiotsikoiden aspektin monitulkintaisuus käännösongelmana. Teoksessa: Niina Nissilä & Nestori Siponkoski (toim.) *Käännösteoria, ammattikieliet ja monikielisyys. VAKKI-symposiumi XXXI*. Vaasan yliopiston käännösteorian, ammattikielten ja monikielisyiden tutkijaryhmän julkaisut 38. Vaasa. 359–370.
- Vehmas-Lehto, Inkeri (1999). *Kopiointia vai kommunikointia?* Johdatus käännösteoriaan. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Vinay, Jean-Paul & Jean Darbelnet (1995). *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins publishing company.
- Åkermalm, Åke (1965). Rubriksvenska. Teoksessa: *Rubriksvenska och andra studier*. Skrifter utgivna av Modersmåslärarnas förening 100, 9-57. Falköping: Glerups.

Liite 1. Otsikot luokiteltuina käännösratkaisun mukaan

Suorat käännökset ja niiden alkuperäisotsikot:

Millainen kokki, sellainen keittiö	Sådan kock sådant kök
Siniset pitkät	Långa blå
Luonnolliset muodot	Naturliga former
Miksi kissani ikenet ovat keltaiset?	Varför har min katt gult tandkött?
Onko normaalia, että koiranpennulla on usein hikka?	Är det normalt att en hundvalp har hicka ofta?
Fondasta Zumba	Från Fonda till Zumba
Pakkaseen ja paahteeseen	Mot kyla och solgass
Allerginen kosmetiikalle?	Allergisk mot kosmetika?
Talouden vauhdinantajat	Sporrarna i ekonomin
Pikkuinen emämoka	En liten dundertabbe
Vaihtelu virkistää	Omväxling förnöjer
Treenin jälkeen	Efter träningen
Poissa silmistä, muttei mielistä	Ur syn, men inte ur sinn
Harmonian lähteillä	Vid harmonins källor
Kasvien kiusantekijät	Växternas plågoandar
Viimeinen lasku	Den sista räkningen
Kauan eläköön Itämeri!	Länge leve Östersjön!
Miksi kissan suu haisee?	Varför luktar kattens mun?
Voivatko koiran silmät olla kuivat?	Kan hundens ögon vara torra?
Kuka ei tule sisälle?	Vem kommer inte in?
Karkutiellä	På rymmen
Kevättä ilmassa	Vår i luften
Hyvännäköinen hybridi	Läcker hybrid
Jääkaapin uusi elämä	Kylskåpets nya liv
Lannoita orkideaa	Gödsla orkidén
Koko perheen taimitarha	Plantskola för hela familjen

Multaan yksi kerrallaan	Ett åt gången ner i jorden
Kynnet kuin huutomerkki	Naglar som utropstecken
Ammattitaidon nälkä kasvaa syödessä	Yrkesskicklighet ger mersmak
Kevättä rinnassa	Vår i sinnet
Meidän meremme	Vårt hav
Muutakin kuin vettä?	Mer än bara vatten?
Vastakohtien sirkus	Kontrasternas cirkus
Istuta vyöhykkeen mukaan	Plantera enligt zon
Onko kissani ylipainoinen?	Är min katt överviktig?
Numerot kertovat	Siffrorna berättar
Puuhamaa omalla pihalla	Sommarland på egen gård
Puhtaan veden puolesta	För rent vatten
Kesäyön unelmia	Sommarnattsdrömmar
Raivaa puskat, murskaa oksat	Röj snår, krossa kvistar
Aja, souda tai huopaa	Kör, ro eller hopa
Kallein aarteeni	Min dyrbaraste skatt
Miksi kaneille ja jyrksijöille tulee hammasongelmia?	Varför får kaniner och gnagare tandproblem?
Räps, räps, räpsyripsi	Blink, blink ögonfrans
Lippu vai viiri?	Flagga eller vimpel?
Pelko palkkapäivästä	Rädsla för avlöningsdagen
Työttömyys ravistaa taloutta	Arbetslöshet rubbar ekonomin
Kompostoi kauniisti	Kompostera vackert
Mikä on vesihäntä?	Vad är vattensvans?
Eväitä elämään	Väggkost för livet
Vauvansiemenet	Babyfrön
Sika kiva työ	Grymt trevligt arbete

Käännösotsikot, joissa rakenteen muutoksia ja niiden alkuperäisotsikot:

Oma koti kullan kallis	Hemmets härd är guld värd
Huussi uusiks	Förnya utedasset
Siperian kaasun fossiilista	Den sibiriska naturgasen är fossil
Ystävää aina tarvitaan	Vänner behövs alltid
Ikkunat kiinni!	Stäng fönstret!
Arkistoi digimuioston turvallisesti	Arkivera digitala minnen säkert
Väriä talveen	Färgprakt på vintern
Kotikeittiön pikaruoka	Snabbmat hemma i köket
Oululaista ossaamista	Kunnande i Uleåborg
Ravintoloita ajan henkeen	Restauranger i tidens anda
Popot peltipurkkeihin	Skofyllda burkar
Lapsuudenhaavetta toteuttamassa	Förverkligar en barndomsdröm
Komiat iskevät Seinäjoella	De ståtliga slår till i Seinäjoki
Ponnahdus ammattiin	En språngbräda till ett yrke
Paluu perusasioihin	Tillbaka till grunderna
Vaippavuorta pienentämään	Minska blöjberget
Ukkosen edellä	På åskjakt
Mihin tyhjät maalipurkit?	Var lämnar du färgburkarna?
Cooper veden varassa	Cooper i vattnet
Kirahvi tuo unen	Giraffdrömmar
Arvokas opintie	Den värdefulla lärdomen
Kuumaa teetä	En kopp varmt te
Hyppysellinen hyvää oloa	En nypa hälsa
Sabotaasi kaivolla	Brunnsabotage
OLED lisää kontrastia	OLED ger bättre kontrast
Sairastavatko koirat flunssaa?	Kan hundar bli förkylda?
Vastuullista laatua	Ansvarsmedveten kvalitet
Valkoisten kellojen lumo	De vita snödropparnas tjusning
Milo muutti maailman	Milo förändrade livet

Palvelujen monitaituri	Tusenkonstnär i branschen
Turvallisuus ei ole kellosta kiinni	Säkerheten är inte tidsberoende
Makkaraa metsästämissä	På korvjakt
Maalipurkit kierrätykseen	Återvinning av färgburkar
Juoksun juhlaa	Löparfest
Puuro pitää tiellä	Gröt ger ork
Esteetöntä asiointia	Shopping utan hinder
Kesä vetää terassille	Sommar på terrassen
Ovatko punkit vaarallisia lemmikeille?	Kan fästingar skada keldjur?
Ruohonjuurella	På gräsrotsnivå
Herkullista väriloistoa	Färgprakt
Valoa sisään	Ljus i vårt hus
Herkkupaloja kulttuurinnälkään	Kulturdelikatesser
Liikunnan riemua	Glädjen att röra på sig
27 muikkua iltapalaksi	27 siklöjor (mujkor) som kvälls- vard
Viherpesulle!	Grön tvätt!
Latolöytö rekisteriin	Ladfynd registreras
Inventaario kesäisellä pihamaalla	Inventering på sommargården
Gold – kesämeikissä kimaltaa kulta	Gold – i sommar gäller gyllene makeup

Käännösotsikot, joissa semanttisia muutoksia ja niiden alkuperäisotsikot:

Aatuutilullaa	Vyssan lull
Tunnista lemmikin nivelrikko	Hur undviker man artros hos kel- djur?
Tammikuu – taloskuu	Januari börjar året
Mummonmarkka muistoissamme	Den gamla finska marken
Tähyile tinttiä, suojele luontoa	Fåglar i kikaren
Näin on näkkileipä!	Knäckebröd för hela slanten
Monta vaaraa ompi eessä	Säkerhet i vardagen
Potkukelkka vie lapsuuteen	Än glider sparkstöttingen
Nuorten ykköstyöllistäjä	Populär bland ungdomar
Trimmi kuntoon	Seglet i trim
Vaarojen juoksu	Löpning i höga landskap
Vitamiinien veroista rasvaa	Fina fetter
Juoksun aika	Löpning sommar som vinter
Suklaasydän, munankuoret...	Chokladhjärta i äggskal
Enemmän elämää	Lev mera
Työpäivän jälkeen	Ledigt efter jobbet
Lälläripyörien päihittäjä	Cyklar som heter duga
Liikuttava lemmikki	Motionssällskap
Puhtaat valkeat unet	Sköna drömmar under rena lakan
Hevisti hilloa	Sylt för hela slanten
Helppo ostosreissu	Inköp utan hinder
Tiedonmurusia tippaleivästä	Struvans historia
Tuulesta temmattua	Vårens melodi
Lupsakan työyhteisön luottohenkilö	Gemytlig arbetsgemenskap
Pitkä kuuma kesä	Sommaren är kort..
Turengin täydeltä jäätelöä	Glass i stora lass
Eettisyys puntarissa	Etiken är viktig

Liite 2. Otsikoiden syntaktis-semanttinen luokittelu

Kertovat otsikot:

Tammikuu – talouskuu	Januari börjar året
Mummonmarkka muistoissamme	
Ikkunat kiinni!	Stäng fönstret!
Millainen kokki, sellainen keittiö	Sådan kock sådant kök
Tähyile tinttiä, suojele luontoa	Fåglar i kikaren
Siperian kaasu on fossiilista	Den sibiriska naturgasen är fossil
Miksi kissani ikenet ovat keltaiset?	Varför har min katt gult tandkött?
Eväitä elämään	Väggkost för livet
Onko normaalia, että koiranpennulla on usein hikka?	Är det normalt att en hundvalp har hicka ofta?
Arkistoi digimuistosi turvallisesti	Arkivera digitala minnen säkert
Fondasta Zumbaan	Från Fonda till Zumba
Väriloistoa talveen	
Pakkaseen ja paahteeseen	Mot kyla och solgass
Allerginen kosmetiikalle?	Allergisk mot kosmetika?
Ravintoloita ajan henkeen	Restauranger i tidens anda
Ystävää aina tarvitaan	Vänner behövs alltid
Vaihtelu virkistää	Omväxling förnöjer
Poissa silmistä, muttei mielistä	Ur syn, men inte ur sinn
Popot peltipurkkeihin	
Lapsuudenhaavetta toteuttamassa	Förverkligar en barndomsdröm
Komiat iskevät Seinäjoella	De ståtliga slår till i Seinäjoki
Monta vaaraa ompi eessä	
Potkukelkka vie lapsuuteen	Än glider sparkstöttingen
Nuorten ykköstyöllistäjä	Populär bland ungdomar
Trimmi kuntoon	Seglet i trim
Miksi kissan suu haisee?	Varför luktar kattens mun?

Voivatko koiran silmät olla kuivat?

Kuka ei tule sisälle?

Paluu perusasioihin

Vaippavuorta pienentämään

Mihin tyhjät maalipurkit?

Hyvännäköinen hybridi

Kirahvi tuo unen

Lannoita orkideaa

Tuulesta temmattua

Multaan yksi kerrallaan

Ammattitaidon nälkä kasvaa syödessä

Muutakin kuin vettä?

Oululaista ossaamista

Enemmän elämää

OLED lisää kontrastia

Istuta vyöhykkeen mukaan

Oma koti kullaan kallis

Liikuttava lemmikki

Sairastavatko koirat flunssaa?

Onko kissani ylipainoinen?

Numerot kertovat

Milo muutti maailman

Palvelujen monitaituri

Turvallisuus ei ole kellosta kiinni

Makkaraa metsästämissä

Puhtaan veden puolesta

Maalipurkit kierrätykseen

Juoksun juhlaa

Huussi uusiks

Raivaa puskat, murskaa oksat

Aja, souda tai huopaa

Kan hundens ögon vara torra?

Vem kommer inte in?

Tillbaka till grunderna

Minska blöjberget

Var lämnar du färgburkarna?

Läcker hybrid

Gödsla orkidén

Vårens melodi

En åt gången ner i jorden

Yrkesskicklighet ger mersmak

Mer än bara vatten?

Kunnande i Uleåborg

Lev mera

OLED ger bättre kontrast

Plantera enligt zon

Hemmets härd är guld värd

Motionssällskap

Kan hundar bli förkylda?

Är min katt överviktig?

Siffrorna berättar

Milo förändrade livet

Tusenkonstnär i branschen

Säkerheten är inte tidsberoende

På korvjakt

För rent vatten

Löparfest

Förnya utedasset

Röj snår, krossa kvistar

Kör, ro eller hopa

Puuro pitää tiellä	Gröt ger ork
Kesä vetää terassille	
Ovatko punkit vaarallisia lemmikeille?	Kan fästingar skada keldjur?
Miksi kaneille ja jyrtsijöille tulee hammasongelmia?	Varför får kaniner och gnagare tandproblem?
Ruohonjuurella	På gräsrotsnivå
Lippu vai viiri?	Flagga eller vimpel?
27 muikkua iltapalaksi	27 siklöjor (mujkor) som kvälls- vard
Viherpesulle!	
Latolöytö rekisteriin	Sommaren är kort..
Työttömyys ravistaa taloutta	Ladfynd registreras
Eettisyys puntarissa	Arbetslöshet rubbar ekonomin
Kompostoi kauniisti	Etiken är viktig
Tunnista lemmikin nivelrikko	Kompostera vackert
	Hur undviker man artros hos keldjur?
Mikä on vesihäntä?	Vad är vattensvans?
Puuhamaa omalla pihalla	Sommarland på egen gård
Valoa sisään	
Hevisti hilloa	Sylt för hela slanten
Turengin täydeltä jäätelöä	Glass i stora lass
Liikunnan riemua	
Herkkupaloja kulttuurinnälkään	Kulturdelikatesser
Herkullista väriloistoa	
Esteetöntä asiointia	
Vastuullista laatua	

Leimaotsikot:

Siniset pitkät

Luonnolliset muodot

Talouden vauhdinantajat

Kotikeittiön pikaruoka

Pikkuinen emämoka

Treenin jälkeen

Harmonian lähteillä

Kasvien kiusantekijät

Viimeinen lasku

Ponnahdus ammattiin

Vaarojen juoksu

Vitamiinien veroista rasvaa

Karkutiellä

Ukkosen edellä

Kevättä ilmassa

Cooper veden varassa

Arvokas opintie

Jääkaapin uusi elämä

Juoksun aika

Kuumaa teetä

Koko perheen taimitarha

Hyppysellinen hyvää oloa

Kynnet kuin huutomerkki

Sabotaasi kaivolla

Den gamla finska marken

Långa blå

Naturliga former

Färgprakt på vintern

Sporrarna i ekonomin

Snabbmat hemma i köket

En liten dundertabbe

Efter träningen

Vid harmonins källor

Skofyllda burkar

Säkerhet i vardagen

Växternas plågoandar

Den sista räkningen

En språngbräda till ett yrke

Löpning i höga landskap

Fina fetter

På rymmen

På åskjakt

Vår i luften

Cooper i vattnet

Giraffdrömmar

Den värdefulla lärdomen

Kylskåpets nya liv

Löpning sommar som vinter

En kopp varmt te

Plantskola för hela familjen

En nypa god hälsa

Naglar som utropstecken

Brunnsabotage

Kevättä rinnassa
 Meidän meremme
 Suklaasydän, munankuoret...
 Työpäivän jälkeen
 Vastakohtien sirkus
 Lälläripyörien päihittäjä
 Puhtaat valkeat unet

Valkoisten kellojen lumo
 Helppo ostosreissu
 Tiedonmurusia tippaleivästä

Kesäyön unelmia
 Kallein aarteeni

Lupsakan työyhteisön luottohenkilö
 Räps, räps, räpsyripsi

Pelko palkkapäivästä
 Pitkä kuuma kesä
 Inventaario kesäisellä pihamaalla
 Sika kiva työ
 Vauvansiemenet
 Aatuutilullaa

Vår i sinnet
 Vårt hav
 Chokladhjärta i äggskal
 Ledigt efter jobbet
 Kontrasternas cirkus
 Cyklar som heter duga
 Sköna drömmar under rena lakan
 Ansvarsmedveten kvalitet
 De vita snödropparnas tjusning
 Inköp utan hinder
 Struvans historia
 Återvinning av färgburkar
 Sommarnattsdrömmar
 Min dyrbaraste skatt
 Shopping utan hinder
 Sommar på terrassen
 Färgprakt
 Ljus i vårt hus
 Gemytlig arbetsgemenskap
 Blink, blink, ögonfrans
 Glädjen att röra på sig
 Grön tvätt!
 Rädsla för avlöningsdagen
 Inventering på sommargården
 Grymt trevligt arbete
 Babyfrön
 Vyssan lull

Huudahdus- ja puhutteluotsikot:

Näin on näkkileipä!

Kauan eläköön Itämeri!

Knäckebröd för hela slanten!

Länge leve Östersjön!

Yhdistelmäotsikot:

Gold – kesämeikissä kimaltaa kulta

Gold – i sommar galler gyllene
makeup